

**VIETOS VEIKLOS
GRUPIŲ
BANDOMŲJŲ
STRATEGIJŲ
ĮGYVENDINIMO
GEROSIOS PATIRTIES
PAVYZDŽIAI**

VIETOS VEIKLOS GRUPIŲ BANDOMŲJŲ STRATEGIJŲ ĮGYVENDINIMO GEROSIOS PATIRTIES PAVYZDŽIAI

1 dalis

LEADER

1.	Bandomosios strategijos įgyvendintos sėkmingai	4
2.	Aukštaitijos bendruomenių asociacijos VVG	11
2.1.	Per informaciją – į bendruomenės sutelktumą	17
2.2.	Kriaunų paplūdimio pritaikymas turizmui, išsaugant vietovės gamtinį savitumą	20
2.3.	Liaudies amatai Samaniuose	23
2.4.	Bendruomeniškumo skatinimas kaime	26
3.	Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG)	28
3.1.	Liaudiškos tradicijos – mūsų vienybė	35
3.2.	Gražinkime savo kaimą	38
3.3.	Nedzings Nedzingėn papročiai	41
3.4.	Etnokultūros informacinis – demonstracinis mokomasis centras „Versmė“ Punios kaimo bendruomenei	44
4.	Joniškio rajono partnerystės VVG	47
4.1.	Rudiškių bendruomenės namų renovacija	54
4.2.	Istorijos pamiršti negalima	57
4.3.	Kultūros paveldo objekto aplinkos sutvarkymas	60
4.4.	Žagarės Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios aplinkos sutvarkymas	64
5.	Kelmės krašto partnerystės VVG	67
5.1.	Bendruomenei be namų negerai	73
5.2.	Ekologiškų produktų perdirbimo mikro įmonės steigimas	76
5.3.	Mokymasis, kvalifikacijos kėlimas – asmens socialinių – ekonominių problemų sprendimo būdas	79
5.4.	Bitininkystės amato muziejaus ir ekologinio bitininkavimo mokymo studijos, invalidų integravimui į visuomenę, įkūrimas	82
6.	Pagėgių ir Jurbarko rajono savivaldybės VVG „Nemunas“	85
6.1.	Sporto sąlygų gerinimas Pagėgių savivaldybės bendruomenės jaunimui	91
6.2.	Bendradarbiavimo skatinimas stiprinant materialinę bazę	94
6.3.	Ažuolų alėja	97
6.4.	Poilsiavietė „Žaliu taku“	101

LEADER+ IR VVG

LEADER

LEADER+ yra Europos bendrijos iniciatyva, kuria siekiama padėti kaimo bendruomenėms gerinti gyvenimo kokybę, spręsti socialines, ekonomines ir kultūrinės kaimo problemas.

Programa *LEADER+* Lietuvoje buvo įgyvendinama 2004 – 2006 metais.

Programos tikslas – skatinti įgyvendinti integruotas, kokybiškas ir originalias darnaus vystymosi strategijas, pagal kurias išbandomi nauji metodai:

- Gamtos ir kultūros paveldui stiprinti
- Ekonominei aplinkai gerinti ir jos įvairovei didinti siekiant padėti kurti darbo vietas
- Bendruomenių organizaciniams gebėjimams gerinti

LEADER+ programai įgyvendinti Lietuvai iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo buvo skirta apie 9 mln. litų.

Pagal *LEADER+* programą buvo remiamos dvi kryptys: „Ilgūdžių įgijimas“ (60 proc. visų lėšų) ir „Bandomosios strategijos“ (40 proc.).

Bandomosioms strategijoms rengti ir įgyvendinti buvo kuriamos vietos veiklos grupės (VVG). Jas sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visuomeninių organizacijų bei asociacijų, apie 25 proc. verslo ir apie 25 proc. vietos valdžios atstovų. Įgyvendinant *LEADER+* VVG pasirinkta teritorija turėjo apimti kaimo vietovę, kurioje gyvena 10 000 – 100 000 gyventojų.

VVG bandomąsias strategijas rengė pagal vieną iš šių temų:

- Naujų žinių ir technologijų panaudojimas, kad kaimo vietovių produkcija ir paslaugos taptų konkurencingesnės

- Gyvenimo kokybės gerinimas kaimo vietovėse
- Vietinės produkcijos vertės didinimas, bendromis kaimo gyventojų pastangomis lengvinant smulkių įmonių išėjimą į rinką
- Tinkamiausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas

Parama bandomosioms strategijoms rengti buvo suteikta 29 VVG. Strategijas parengė 27. Finansuota 10 bandomųjų strategijų. Kiekvienai strategijai įgyvendinti buvo skirta po 508 tūkst. litų.

Bandomųjų integruotų strategijų temos

Nr.	Tema	Pateiktų strategijų skaičius	Atrinktų strategijų skaičius
1.	Gyvenimo kokybės gerinimas kaimo vietovėse	20	6
2.	Tinkamiausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas	6	3
3.	Vietinės produkcijos vertės didinimas, bendromis kaimo gyventojų pastangomis lengvinant smulkių įmonių išėjimą į rinką	1	1
4.	Naujų žinių ir technologijų panaudojimas, kad kaimo vietovių produkcija ir paslaugos taptų konkurencingesnės	0	0
	<i>Iš viso:</i>	27	10

Bandomąsias strategijas įgyvendino:

- Aukštaitijos bendruomenių asociacijos VVG
- Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG)
- Joniškio rajono partnerystės VVG
- Kelmės krašto partnerystės VVG
- Pagėgių ir Jurbarko rajono savivaldybės VVG „Nemunas“
- Šalčininkų rajono VVG
- Šiaurės Vakarų Lietuvos VVG
- Švenčionių rajono VVG „Švenčionių partnerystė“
- VVG „Pajūrio iniciatyvos“
- Visuomeninė organizacija „Ukmergės rajono VVG“

Įgyvendinant bandomąsias strategijas iš viso buvo įgyvendintas 401 projektas. Daugiausia projektų įgyvendino Joniškio rajono VVG (52), Šalčininkų rajono VVG (49), mažiausiai – Kelmės rajono VVG (23) ir Dzūkijos VVG (24).

Summary

LEADER+ and LAG

In 2004 – 2006, for the implementation of the LEADER+ program Lithuania has allocated about 9 million Litas from the European Agricultural Guidance and Guarantee Fund.

The LEADER+ program supported two main directions: “Acquisition of skills” (60 % of the total funds) and “Pilot strategies” (40 %).

Local action groups (LAG) were established for the preparation and implementation of pilot strategies. These are composed of at least 50 % representatives from public organizations and associations, about 25 % business and about 25 % local government representatives.

In the implementation of LEADER+ program the territory of LAG's choice had to include a rural area with the population of 10,000 – 100,000 inhabitants.

The LAG prepared pilot strategies according to one of these topics:

- Utilization of new knowledge and technologies to make the production of rural area and services more competitive*
- Improvement of living conditions in rural areas*
- Increase of local production value by facilitating the coming of small businesses to the market with the joint efforts of rural population*
- The most appropriate way of using natural and cultural resources*

The preparation of pilot strategies of 29 LAGs was supported. Strategies were prepared by 27 of them. 10 of the pilot strategies received financing, 508,000 Litas each.

Pilot strategies were implemented by:

- Aukštaitija communities association LAG*
- Dzūkijos rural development partners association (Dzūkijos LAG)*
- Joniškis district partnership LAG*
- Kelmė district partnership LAG*
- Pagėgių ir Jurbarko district LAG “Nemunas”*
- Šalčininkų District LAG*
- North West Lithuania LAG*
- LAG “Švenčionių partnerystė” of Švenčionių district*
- Ukmergės District LAG*
- LAG “Pajūrio iniciatyvos”*

The total of 401 projects were implemented in pursuance of pilot strategies. Most of the projects were implemented by Joniškis district LAG (52), Šalčininkų district LAG (49), the least by Kelmė district LAG (23) and by Dzūkijos LAG (24).

AUKŠTAITIJOS BENDRUOMENIŲ ASOCIACIJOS VVG

LEADER

KAIMO VIETOVĖS STUDIJA IR INTEGRUOTOS BANDOMOSIOS STRATEGIJOS PARENGIMAS, SIEKIANT TINKAMIAUSIO GAMTOS IR KULTŪROS IŠTEKLIŲ PANAUDOJIMO, ĮSKAITANT EUROPOS SĄJUNGOS BUVEINIŲ, ATRINKTŲ PAGAL „NATURA 2000“ PROGRAMĄ, VERTĖS DIDINIMO ŠIAURĖS RYTŲ AUKŠTAITIJOJE

Jolita Umbrasienė

VVG pirmininkas: *Vilius Cibulskas*

Strategijos administratorė:

Jolita Umbrasienė

Kontaktai: *mob.tel.: 8 – 620 – 32206*

El.paštas: *urbfster@gmail.com*

Aukštaitijos bendruomenių asociacijos vietos veiklos grupė (ABAVVG) jungia Ignalinos, Zarasų, Utenos ir dalį Rokiškio rajono. „Iš pradžių mums, atsižvelgiant į Europos patirtį, buvo rekomenduojama kuriant vietos veiklos grupes apjungti kuo didesnę teritoriją, – pasakoja bandomosios strategijos administratorė Jolita Umbrasienė. – Vietos veiklos grupę kūrėme vadovaudamiesi taisyklėse numatytais pagrindiniais principais bei atsižvelgdami į istorinę Aukštaitijos regiono patirtį. Kadangi nuo pat pradžių prie mūsų jungtis atsisakė Anykščių ir Molėtų rajonai, nutarę, jog jie dirbs atskirai ir atskirai bandys rengti bandomąsias strategijas, Aukštaitijos bendruomenių asociacijos vietos veiklos grupė ėmė veikti senolių Sėlių žemėje. Tad ir trijų Rokiškio rajono

seniūnijų noras dalyvauti Aukštaitijos bendruomenių asociacijos vietos veiklos grupėje istoriškai bei geografiškai yra pagrįstas ir natūralus. Be to, ABAVVG teritorijoje Rokiškio rajono Obelių, Kriaunų ir Jūžintų seniūnijos išsiskiria didesne verslininkų koncentracija, todėl atsirado galimybė vietoje mokytis verslumo.“

Aukštaitijos bendruomenių asociacijos vietos veiklos grupės valdybą sudaro 24 nariai, kurie, kaip pastebi J.Umbrasienė, kruopščiai ruošiasi kiekvienam valdybos posėdžiui, tad prieš priimant sprendimus viskas labai gerai išdiskutuojama. „Per visus penkerius ABAVVG veiklos metus nebuvo nė vieno valdybos posėdžio, kuriame būtų trūkę kvorumo, – pasidžiaugia J.Umbrasienė. – Bandomąją integruotą strategiją rengėme patys, pasitardami su konsultantais – nepavyks gauti finansavimo, būsime įgiję patirties. Ir prasidėjo mūsų rūpesčiai... Net psichologus kvietėme, kad jie mums padėtų komandinį darbą organizuoti. Rinkdavomės, bendraudavome, ginčydavomės, rengdavome išvažiuojamuosius posėdžius. Aplankėme visas 32 mūsų teritorijoje esančias seniūnijas. Su žmonėmis susitikę kalbėdavome apie galimybę savo veiklai lėšų gauti, gyventojų nuomonei išsiaiškinti platinome ir prašėme užpildyti anketas. Kas įdomiausia, beveik visos anketos sugrįždavo. Kai žmonėms aiškindavome, kad gausime pinigų ir kad reikės rengti projektus, vieni patikėdavo, kiti abejojo. Net per spaudą sykį buvome kaltinami, jog klaidiname žmones ir kad visa ta mūsų veikla – tik suaugusių žmonių žaidimai. Tiek pasirinkdami temą, tiek rengdami strategiją visada stengdavomės įsiklausyti į visų bendruomenių nuomonę, todėl netrukus žmonės mumis patikėjo.“

Aukštaičių bandomosios strategijos tema – „Tinkamiausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas“. Tokį pasirinkimą, pasak J.Umbrasienės, nulėmė tai, kad šiame krašte yra daugiau kaip tūkstantis ežerų, gausu kultūros paveldo objektų. „Mūsų žmonės norėjo garsinti Aukštaitiją, tuos žmones, kurie kuria ir saugo šio krašto grožį bei vertybes, – sako strategijos administratorė. – Ši bandomosios strategijos tema sudaro galimybes ir propaguoti

sveiką gyvenimą, ir parodyti grėsmes, slypinčias už žalingų įpročių, ir pagerinti gyvenimo kokybę.“

Strategijos prioritetai:

- Efektyviai naudojant saugomų teritorijų potencialą, derinant gamtos ir kultūros išteklius plėtoti tradicinius ir netradicinius kaimo verslus, turizmą bei ekologinį ūkininkavimą, kaimo žmonių verslumo ugdymas
 - Šiaurės Rytų Aukštaitijos kaimo vietovių gamtinio ir kultūrinio paveldo, natūralios aplinkos išsaugojimas ir atkūrimas išryškinant vietovės savitumą
 - Saugios aplinkos gyventi ir dirbti kūrimas

Prieš paskelbiant paraiškų teikimą, vietos veiklos grupė rengė seminarus ir mokė kaimo bendruomenes rengti projektus, organizuoti viešuosius pirkimus. Per pirmąjį ir vienintelį kvietimą ABAVVG buvo pateiktos 47 paraiškos. „Mokymai, matyt, turėjo

Aukštaitijos bendruomenių asociacijos vietos veiklos grupė sveičius pas kolegas Vokietijoje

įtakos ir projektų įvairovei. Finansavimui buvo atrinkti 22 projektai ir visi jie labai įvairūs, ir labai skirtingi, – pabrėžia J.Umbrasienė. – Mažiausia projekto vertė – 5,5 tūkst. litų. Tai Zarasų rajono Šniukštų kaimo bendruomenės projektas „Liaudies daina ir gamtos grožis – kaimo pasididžiavimas“. Jie už gautą paramą pasisiuvo tautinius drabužius, išleido knygutę „Tautinės dainos“ bei plokštelę. Manau, už tokią sumą labai daug padaryta. Didžiausia projekto vertė, įskaičiuojant ir savanorišką darbą, – 25 tūkst. litų.“

Viena didžiausių projektų grupė – senųjų tradicijų ir amatų gavinimas. Tokius projektus įgyvendino Zarasų rajono Antalieptės ir Samanių kaimo bendruomenės. Leliūnuose V. Valiušio keramikos muziejuje įkurtas puodžių amatų centras. Įgyvendinant bandomąją strategiją išleista knyga apie Daugailius ir šio krašto žmones. Karpinių knygą „Mokomės karpyti“ išleido Utenos rajono tautodailininkų klubas „Svirnas“. Vykdydami projektus aukštaitiai tvarkė viešąsias erdves, rengė poilsio zonas, stiprino bendruomeniškumą, rengė turistinius maršrutus, per gėrį, grožį ir kultūrą ugdė pilietinę visuomenę. „Visi įgyvendinti projektai turi išliekamąją vertę“, – pasidžiaugia J.Umbrasienė.

Pasak jos, vienas didžiausių sunkumų, su kuriais teko susidurti įgyvendinant bandomąją strategiją, buvo lėšos. „Mes atsidūrėme, tarsi, tarp kūjo ir priekalo. Vykdydami projektus spaudžia mus greičiau kompensuoti išlaidas, o mums Nacionalinė mokėjimo agentūra perveda lėšas tik tada, kai atsiskaitome už jau įvykdytą bandomosios strategijos etapą. Teko imti paskolą, tačiau atsirado kitas sunkumas – palūkanos. Jos nėra kompensuojamos“, – patyrimais dalijasi J.Umbrasienė ir priduria, kad tokios problemos kilo visoms bandomąsias strategijas įgyvendinančioms VVG, tačiau, toms, kurios dirba vienos savivaldybės teritorijoje, šios problemos sprendimas buvo paprastesnis. Lengvesnis šios problemos sprendimas būtų buvęs ir ABAVVG, jei visos keturios savivaldybės būtų skyrusios tokį bendrąjį bandomosios integruotos strategijos

kofinansavimą, koks buvo numatytas rengiant strategiją. Deja, šio susitarimo laikėsi ne visos savivaldybės. „Jeigu visos savivaldybės būtų nevykdžiusios įsipareigojimų, mūsų strategija būtų buvusi pasmerкта žlugti“, – sako strategijos administratorė.

Kaip pastebi Jolita Umbrasienė, įgyvendinant bandomąją strategiją projektai sėkmingiau vykdomi ten, kur kaimo bendruomenė, seniūnija ir savivaldybė dirbo ranka rankon.

„Bandomosios strategijos įgyvendinimas kaimo bendruomenėms padėjo suvokti, ko galima pasiekti bendra veikla, jie labiau ir atviriau bendrauja vieni su kitais, dalijasi žiniomis ir patirtimi“, – apie bandomosios strategijos privalumus kalba Jolita Umbrasienė.

Summary

The Aukštaitija communities association local action group (ACALAG) unites the districts of Ignalina, Zarasai, Utena and a part of Rokiškio district. After a consultation the LAG decided to create a strategy on its own – they will get experience if not financing.

The Aukštaitija communities association local action group of implemented the strategy “Rural area studies and preparation of integrated pilot strategy seeking the most appropriate utilization of natural and cultural resources, including increasing the value of European Union habitats, selected according to the “Natura 2000” program in the North East Aukštaitija”.

Before the call for applications was announced, the local action group arranged seminars and trained rural communities on the preparation of projects, organization of public tendering. During the first and only call the ACALAG received 47 applications. 22 projects were selected for financing. The lowest value of a project is 5,500 Lt, the highest is 25,000 Lt.

In the implementation of the pilot strategy the projects were more successful where the rural community, the municipal office and the municipality worked hand in hand.

Projekto pavadinimas:

PER INFORMACIJĄ – Į BENDRUOMENĖS SUTELKTUMĄ

Projekto vykdytojas:

Utenos rajono Daugailių bendruomenė

Projekto vadovė: Aida Grigaliūnienė

Paramos suma: 17 322 Lt

Kontaktai: tel.: 8 – 389 – 35544

el.paštas: aidagr@delfi.lt

Aida Grigaliūnienė

„Kadangi esu bibliotekininkė, pamažu taip susiklostė, kad Daugailių bendruomenės veikla vyksta lygiagrečiai su bibliotekos – informacijos centro veikla. Čia renkasi bendruomenės taryba, rengiami projektai. Teikiame projektus įvairiems fondams. Esame parengę ir išleidę apie Daugailius lankstinukų, informacinių leidinukų, kalendorių su Daugailių krašto vaizdais. Leidžiame vietos laikraštuką „Daugiabalsis“. Veikia interneto svetainė www.daugailiai.lt, – pasakoja projekto vadovė Aida Grigaliūnienė. – Daugailių pagrindinės mokyklos patalpose įsikūręs daug informacijos sukaupęs krašto muziejus. Džiugu, kad turime nemažai aktyvių kraštiečių. Tai jų dėka atsirado idėja parengti ir išleisti knygą „Daugailių kraštas ir žmonės“. Be abejo, prieš rengdami projektą, pasitarėme su kaimo bendruomene, kuri tam pritarė ir dar pasiūlė atnaujinti interneto svetainę bei aktyviau reklamuoti Daugailių krašto simboliką. Projektą rengėme patys, be didesnės konsultantų pagalbos. Deja, iš pradžių mūsų projektui

finansavimas nebuvo skirtas. Tada paraišką pateikėme Žemės ūkio ministerijai, prašydami skirti lėšų iš Specialiosios kaimo rėmimo programos interneto svetainei atnaujinti. Tačiau, kai mus pasiekė žinia, kad iš Specialiosios rėmimo programos gavome 5 tūkst. litų, sužinojome, jog ir Aukštaitijos bendruomenių asociacijos VVG finansuoja mūsų projektą.“

Už ABAVVG lėšas Daugailių bendruomenė išleido monografiją „Daugailių kraštas ir žmonės“ ir Daugailių simboliką reklamuojantį ženkliuką. Projekto rezultatas bendruomenei buvo pristatytas per miestelio šventę.

„Daugailių bendruomenė esame sukaupę nemažą projektų rengimo patirtį. Tačiau su tokia biurokratizmu apraizgyta programa dar nebuvo susidūrę. Suprantu, dokumentai išlaidoms pagrįsti

Knygos pristatymo dalyviai vos tilpo mokyklos fojė

Projekto rezultatas – monografija „Daugailių kraštas ir žmonės“

reikalingi, bet kokia nauda iš smulkaus tikslų ir uždavinių aprašinėjimo ataskaitoje ir „įvilkinėjimo į protingus terminus“, negaliu suvokti. Siūlyčiau tų aprašinėjimų atsisakyti. Kitas dalykas – viešieji pirkimai. Kadangi tai ne pirmasis mūsų leidinys, be abejo, turime ir leidyklą, su kuria pastoviai bendradarbiaujame ir kuri mums suteikia labai geras nuolaidas. Manau, viešieji pirkimai tik apsunkina darbą, nes vis tiek renkiesi tą, kuriuo labiausiai pasitiki ir su kuriuo bendradarbiavimas patikrintas, – mano A.Grigaliūnienė. – Šis projektas nuo kitų skyriasi dar ir tuo, kad pirma privalai atlikti visus projekte numatytus darbus, o tik paskui gauni pinigų. Mums pavyko susitarti su paslaugos teikėjais, kad jie palauktų atsiskaitymo, tačiau tai nėra gerai.“

Summary

Daugailių community from Utenos district implemented the project “Through information to Joint Community”.

While implementing this project a monograph “Land and People of Daugailiai” was published. It was presented to the community during town’s festival together with a badge representing the symbol of Daugailiai.

The Aukštaitija communities association LAG granted 17,322 Litas for the implementation of this project.

Projekto pavadinimas:

KRIAUNŲ PAPLŪDIMIO PRITAIKYMAS TURIZMUI, IŠSAUGANT VIETOVĖS GAMTINĮ SAVITUMĄ

Ričardas Žukauskas

Projekto vykdytojas: Rokiškio rajono
Kriaunų kaimo bendruomenė

Projekto vadovas: Ričardas Žukauskas

Paramos suma: 14 151 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 614 – 52084

„Kriaunos – nemažas miestelis. Jame gyvena apie 420 žmonių, tačiau vasarą neturėjome kur pailsėti. Jokio paplūdimio. Beveik visos pakrantės privatizuotos. Net Joninių neturėjome kur švęsti. Bendruomenės taryba spaudoje aptikome skelbimą, kad priimamos paraiškos paramai iš Aukštaitijos bendruomenių asociacijos VVG gauti. Nusprendėme pabandyti. Kadangi miesteliui svarbius klausimus aptariame su visais gyventojais, ir šįkart su jais pasitarėme. Nuomonė buvo vieninga – prie Sartų ežero reikia įrengti paplūdimį. Jis reikalingas ir vietiniams gyventojams, ir turistams, kurių vis daugiau į Kriaunas užsuka. Norisi, kad turėtume gražiai sutvarkytą poilsio vietą“, – apie pirminę projekto idėją pasakoja projekto vadovas Ričardas Žukauskas.

Norint rengti poilsiavietę reikėjo pateikti sklypo nuosavybės dokumentus. Šį Kriaunų bendruomenės rūpestį perėmė seniūnija. „Jei ne glaudus bendradarbiavimas su seniūnija, bendruomenė mažiau padarytume“, – pastebi R.Žukauskas.

Projektui įgyvendinti Kriaunų kaimo bendruomenė iš VVG gavo 12,7 tūkst. litų. Dar 1,5 tūkst. litų skyrė Rokiškio savivaldybė. „Projekte numatytus darbus pradėjome nuo liepto, nes žmonėms labiausiai reikalingos vandens pramogos. Liepto aukštis automatiškai prisiderina prie vandens lygio. Ateityje čia turėtų atsirasti visa poilsio zona. Planuojame pastatyti estradą, suoliukus. Kadangi mes neturime kultūros namų, manau, čia būtų galima rengti įvairius koncertus ir renginius. Ir apie sporto aikštyną galvojame. Vykdamt projektą savanorišku darbu prisidėjo ir miestelio gyventojai. „Dirbo vyresnio amžiaus žmonės. Jaunimą, kuris labiausiai naudojasi šio projekto vaisiais, sunkiai sekėsi prisikviesti“, – rodydamas įsirengtą paplūdimį, kur nuo liepto į vandenį vienas po kito smagiai šokinėjo šeimynėlė, patirtimi dalijasi R.Žukauskas. „Labai gerai, kad turime kur pasimaudyti. Ir nuo miestelio netoli“, – įspūdziais dalijasi besiilsinti šeimyna. „Išties, iki paplūdimio tiek automobiliu, tiek dviračiu gali privažiuoti. Ir pėsčiam ne taip toli eiti“, – pastebi bendruomenės pirmininkas ir pasidžiaugia, kad Rokiškio rajono savivaldybė pažadėjo kelią, vedantį prie ežero, išasfaltuoti.

Pasinaudojusi parama Kriaunų bendruomenė įrėngė paplūdimį

Pasak R.Žukausko, projektas padėjo rajono valdžiai į bendruomenės poreikius kitaip pasižiūrėti, labiau sutelkė ir pačią bendruomenę. Žmonės realiai pajuto, kad jie kartu dirbdami gali pasigražinti aplinką, kurioje gyvena, ir kad tiems sumanymams įgyvendinti jie gali gauti paramą.

„Didžiausias šios programos trūkumas yra tas, kad pinigai bendruomenei duodami tada, kai darbas jau pabaigtas. Lėšų projektui vykdyti paieška sukelia nemažai papildomų rūpesčių. Jei ne Rokiškio rajono savivaldybė, kuri mums paskolino reikalingą sumą, nežinau, kaip būtų pavykę įgyvendinti šį sumanymą. Manau, bendruomenių projektams turėtų būti taikomas kitoks finansavimo mechanizmas. Aš jau nebekalbu apie ataskaitos rengimą. Ataskaita turėtų būti kur kas paprastesnė“, – siūlo Kriaunų kaimo bendruomenės pirmininkas Ričardas Žukauskas ir viliasi, kad vykdant šį projektą įgyta patirtis, žinios ir įgūdžiai, užsimezgusi partnerystė su rajono savivaldybe, seniūnija padės pasinaudoti LEADER metodo parama.

Summary

The community of Rokiškio district Kriaunų village implemented the project “The application of Kriaunų beach for tourism while preserving the distinction of the local nature”. For the implementation of the project Kriaunų village community received 12,700 Litas from ACALAG. 1,500 Litas was granted by Rokiškio municipality. Local people contributed to the project with voluntary work.

While implementing this project a bridge with the altitude adjustable according to the water level was built, the beach was opened.

According to Ričardas Žukauskas, the manager of the project, not only this project helped the authorities to see the needs of the community in the new light, but also united the community. People felt that through joint activities they can make their surroundings prettier and that they can get financial support for the implementation of their ideas.

LIAUDIES AMATAI SAMANIUOSE

Projekto vykdytojas:

Zarasų rajono Samanių bendruomenė „Dvargantis“

Projekto vadovė: Lina Petrėnienė

Paramos suma: 22 500 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 650 – 19457

Lina Petrėnienė

Samanių gyvenvietė glaudžiasi Zarasų rajono pakraštyje. Žemės čia ne pačios dosniausios, tad dauguma gyventojų verčiasi gyvulininkyste. Galvoti apie turizmą, pasak projekto vadovės Linos Petrėnienės, neverta – arti nėra jokio ežero. Tad alternatyvios veiklos samaniečiai nesieja su kaimo turizmu. „Moterys dažnai pamąstydavo, kad vertėtų tradicinių liaudies amatų pasimokyti, bet iš Samanių ne taip lengvai į rajono centrą nuvažiuosi. Tad moterų pokalbiai taip ir likdavo pokalbiais. Kai sužinojome, kad yra galimybė gauti lėšų iš ABAVVG, ilgai galvoti nereikėjo. Pati parašiau projektą, pateikiau ir mums buvo skirtas finansavimas. Projekto vertė – 25 tūkst. litų, iš tos sumos 22,5 tūkst. litų – parama. Už šias lėšas nupirkome tris modernias siuvimo mašinas, mokymams reikalingas medžiagas ir organizavome mokymus, kuriuos galėjo lankyti visi, kas norėjo. Mokėmės siuvimo, vilnos vėlimo, įvairių siuvinėjimo technikų. Mums pavyko surasti vyresnio amžiaus šeimininę, kuri mus mokė kepti ir puošti vestuvinius saldumynus. Kepėme kaštonus, morkas, avinėlius, gulbes ir kitas

figūras, kokios seniau puošdavo vestuvių stalą. Juk tai mūsų kulinarinis paveldas, kurį privalome išsaugoti. O kad ir vyrai turėtų kuo užsiimti, nupirkome medžio apdirbimo stakles. Tik užsitęsus projekto vertinimui teko rinktis paprastesnes – pakilus kainoms nebeužteko pinigų toms staklėms, kurias buvome nusižiūrėję“, – pasakoja Lina.

Nors Samaniai turi kultūros namus, bet, anot L.Petrėnienės, bendruomenei ten sunku įsisprausti. Savaitgaliais organizuojami šokių vakarai jaunimui. Kur nueiti vyresniam žmogui? Kadangi jau kuris laikas gyvenvietės centre šmėkšojo vis labiau nykstantis buvusio vaikų darželio pastatas, bendruomenė jį iš rajono savivaldybės išsinuomojo 20-čiai metų. „Pastatui reikėjo labai daug investicijų, tad parengėme dar vieną projektą ir pateikėme jį Žemės ūkio ministerijai. Iš Specialiosios kaimo rėmimo programos gavome 15 tūkst. litų. Dar 5 tūkst. litų gavome iš savivaldybės. Už šias lėšas susidėjome langus, duris, grindis, – nuveiktus darbus sumini projekto vadovė ir pasidalina planais bendruomenių namuose įrengti darbo kambarį, kur moterys galėtų ir pasisiūti, ir patirtimi pasidalinti, ir viena kitą pamokyti. – Šis kambarys – dalis kuriamo amatų centro. Įgyvendinant projektą „Liaudies amatai Samaniuose“ sumūryta duonkepė krosnis. Ateityje bus galima rengti edukologines programas, kurias pasiūlius svečiams, galbūt

**Mūrijama duonkepė krosnis –
būsimo amatų centro pradžia**

Samanių moterys mokosi siūti

pavyks šiek tiek užsidirbti, kad nereikėtų prašyti savivaldybės pinigų bendruomenės namams išlaikyti.“

Pagrindinis projekto tikslas, pasak Linos Petrėnienės, pasiektas. Kaimas tapo bendruomeniškesnis. Kaimo žmonės patikėjo, kad yra galimybė ir žinias pasigilinti, ir kaimą pasigražinti.

Summary

Samanių community “Dvargantis” from Zarasų district implemented the project “Folk crafts in Samaniai”. The project was selected considering the wish of the country women to learn traditional craftsmanship. The value of the project is 25,000 Litass, including 22,500 Lt as the grant of ACALAG. While implementing this project the community bought three modern sewing machines, the materials required for training and arranged the training. They also bought a woodworker.

While implementing this project, new skills will be developed further and the machinery obtained will be useful for the craftsmanship centre to be established.

Projekto pavadinimas:

BENDRUOMENIŠKUMO SKATINIMAS KAIME

Danutė Butavičienė

Projekto vykdytojas:

Ignalinos rajono Kančiogino bendruomenė

Projekto vadovė: Danutė Butavičienė

Paramos suma: 22 500 Lt

Kontaktai: mob. tel.: 8 – 685 – 14209

„Kančiogino bendruomenė gyvuoja nuo 2000-ųjų metų. Jau aštuonerius metus esu jos pirmininkė. Bendruomenė nedidelė, nes jungia vienkiemių gyventojus“, – pasakoja Danutė Butavičienė, pasidžiaugdama, kad darbas su bendruomene jai suteikė puikią galimybę lankyti įvairius mokymus, išsiaiškinti, iš kur būtų galima gauti lėšų bendruomenės sumanymams įgyvendinti. Vienuose mokymuose sužinojo apie galimybę gauti paramą iš Aukštaitijos bendruomenių asociacijos VVG. „Nusprendėme progos nepraleisti, – nusišypso bendruomenės pirmininkė. – Norėjome įkurti žaidimų aikštelę, bet su žeme nepasisėkė. Negavome tam reikalingo sklypo. Kitas seniai puoselėtas sumanymas – įsirengti paplūdimį ir priėjimą prie Kančiogino ežero. Savivaldybėje išsiaiškinau, kad mūsų nusižiūrėtas plotas neprivatizuotas ir kad jis skirtas rekreacijai. Bendradarbiaudami su seniūnija parengėme projektą. Išsinuomojome penkis arus žemės. Apskritai, nebendraudamas su seniūnija, rajono valdžia mažai ką padarysi. Neatsitiktinai VVG veikla ir grindžiama partneryste.“

Projektui įgyvendinti ABAVVG Kančiogino bendruomenei skyrė 22,5 tūkst. litų, o bendra projekto vertė – 25 tūkst. litų. „Pasidarėme viską, ką planavome, – pasidžiaugia Danutė Butavičienė. – Kadangi aktyviausi bendruomenės nariai – jaunimas, su jais daugiausia ir dirbome. Į talkas po 15 žmonių susirinkdavo. Ir taką iki paplūdimio pasidarėme, ir paežerę išvalėme bei išlyginome, ir šiukšles iškuopėme, nes iki šiol pakrante niekas nesirūpino ir niekas jos netvarkė. Tačiau talkai suorganizuoti reikia laiko. Neužtenka pakabinti skelbimą. Reikia su kiekvienu perkalbėti, paraginti. O dar tos talkos turėjo vykti pagal patvirtintą grafiką.“

Už gautą paramą Kančiogino bendruomenė paežerėje įsirengė poilsiavietę, pasistatė pavėsinę, persirengimo kabiną, sūpynes, tualetą, nusipirko ir sustatė lauko baldus, į ežerą nutiesė lieptelį. Ir palapinėms pasistatyti liko vietos. „Dauguma aplinkinių žemės savininkų supranta, kad kaimo žmonėms reikia ateiti prie ežero, tik gaila, kad ne visi. Dėl kai kurių teko gaišti laiką, aiškintis, ką mes ten darome ir ką norime padaryti. Net darbus kuriam laikui teko stabdyti. Baimindamiesi, kad nesuspėsime, prašėme projekto vykdymo terminą pratęsti, – nemalonią situaciją prisimena

Bendruomenės nariai per talkas išvalė ir išlygino ežero pakrantę

Bendruomenės poilsiavietėje

projekto vadovė Danutė Butavičienė ir nusišypsojusi priduria. – Įgyvendindami projektą turėjome rimtą galvosūkį: kaip masyvius baldus ir statinius iki poilsiavietės nugabenti, nes iki jos vedė tik siauras talkininkų pramintas takelis. Kai kada pajuokaudavome, jog viską teks malūnsparniu gabenti. Laimei, to daryti nereikėjo. Žmonės sutiko, kad per jų žemę atsivežtume. Paskui talkininkai ir takelį sutvarkė. Kadangi esame įsikūrę Sirvėtos regioniniame parke, sulaukėme didelio parko darbuotojų palaikymo. Dabar jie mus ragina tęsti darbus ir prie Kančiogino ežero įrengti pažintinį taką.“

D. Butavičienė mano, kad kaimo bendruomenėms paramos teikimo mechanizmas turėtų būti paprastesnis. Vykdyto projekto privalumas – gerai išmokta pamoka rengiant projektus, ieškant lėšų bendruomenės sumanymams įgyvendinti. „Be abejo, LEADER+ finansuojamo projekto privalumas tas, kad bendruomenė labiau susitelkė, tarp žmonių atsirado didesnė bendrystė, juk visiems malonu, kad jie kažką sukūrė savo kaimui“, – pastebi Kančiogino bendruomenės pirmininkė Danutė Butavičienė.

Summary

Kančiogino community from Ignalinos district implemented the project “The promotion of sociality in the village”. The value of the project is 25,000 Lt, ACALAG granted 22,500 Lt. While implementing this project the lakeside was cleaned and evened, and a recreation site was established: a summer pavilion, a changing cabin, swings and a lavatory were built, outdoor furniture was set up and a bridge into the lake was extended. A path to the lakeside was paved. All the work was carried out by young people of the community. 15 people appeared at each bee organized by the community. “The advantage of the project financed by LEADER+ is that the unity in the community increased and the affinity between people strengthened, as everyone feels pleased to do something for their village’s sake”, notes Danutė Butavičienė, the chairperson of Kančiogino community.

DZŪKIJOS KAIMO PLĖTROS PARTNERIŲ ASOCIACIJA (DZŪKIJOS VVG)

LEADER

KAIMO VIETOVĖS STUDIJA IR INTEGRUOTOS BANDOMOSIOS STRATEGIJOS PARENGIMAS, SIEKIANT GYVENIMO KOKYBĖS GERINIMO ALYTAUS APSKRITIES KAIMO GYVENAMOJOJE VIETOVĖJE

Edgaras Gardziulevičius

VVG pirmininkas: Edgaras Gardziulevičius

Projekto vadovas: Edgaras Gardziulevičius

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 675 – 43104

El.paštas: edgaras@lazdijai.lt

Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacija (Dzūkijos VVG) buvo įsteigta 2004 metais. Steigimo iniciatoriai – penkios kaimo bendruomenės iš keturių Alytaus apskrities savivaldybių. „Prieš asociacijos steigimą buvo ilgai diskutuota, ar neverta kiekviename rajone kurti atskirą vietos veiklos grupę, bet paskui nuspręsta apjungti visą Dzūkiją, nes šio regiono gyventojų interesai panašūs. Kitas dalykas, paskatinęs kurti kelis rajonus apjungiančią VVG, buvo didesnė tikimybė, kad tokios vietos veiklos grupės parengta bandomoji strategija bus finansuojama. Didesnis regionas, daugiau žmonių, daugiau minčių. Juk konkurencija buvo didžiulė. Bandomąsias strategijas rengė 29VVG, o finansuoti buvo ketinama tik septynias. Vėliau tą skaičių iki dešimties padidino“, – apie VVG susikūrimą pasakoja Dzūkijos kaimo plėtros partnerių asociacijos (Dzūkijos VVG) pirmininkas Edgaras Gardziulevičius.

Šiuo metu Dzūkijos VVG asociacijai priklauso 67 nariai. Dauguma – kaimo bendruomenės. Taryboje yra 13 narių, atstovaujančių savivaldybes, kaimo bendruomenes ir verslą. Visi klausimai sprendžiami bendru sutarimu.

Dzūkijos VVG vienija visą Alytaus apskrities kaimo teritoriją: Lazdijų, Alytaus ir Varėnos rajonų bei Druskininkų savivaldybės kaimo gyventojus. „Didelė teritorija turi ir savų minusų – sunkiau sukviesti į susirinkimus visus asociacijos narius, kartais tenka ilgai diskutuoti, kol priimamas visas savivaldybes tenkinantis sprendimas. Tačiau, jei būtų susikūrusios VVG kiekvienoje savivaldybėje, galbūt nė viena Alytaus apskrities savivaldybė nebūtų gavusi finansavimo. Nors paramos lėšos buvo nedidelės, didžiausia bandomosios strategijos nauda – kaimo bendruomenės įgijo projektų rengimo ir administravimo įgūdžių, – mano Dzūkijos VVG pirmininkas. – Mūsų strategija gimė iš pačios apačios. Joje sudėtos kaimo bendruomenių mintys, norai, idėjos. VVG nariai rengdavo susitikimus su žmonėmis seniūnijose, vėliau vykdavo visos savivaldybės ir apskrities kaimo bendruomenių susirinkimai.“

Susitikimuose daugelio bendruomenių atstovai dažniausiai pageidavo lėšų bendruomenių centrų remontui, lietuviškas tradicijas puoselėjančioms šventėms rengti. Nemažai bendruomenių pageidavo įsigyti kompiuterių, fotoaparatus ar filmavimo kamerų, kad galėtų užfiksuoti renginius.

„Taigi, pirmiausia surinkome visus pageidavimus, o paskui jau pradėjome juos sisteminti ir atrinkinėti tinkamus bandomajai strategijai. Be abejo, mums padėjo ir konsultantai. Bandomosioms strategijoms parengti iš LEADER+ programos kiekviena VVG gavo po 12 tūkst. litų, tačiau didžiausia pagalba buvo gauta iš savivaldybių – jos suteikė ne tik finansinę paramą, bet ir skyrė specialistus, kurie padėjo renkant statistinę informaciją, rengiant apklausas, susirinkimus seniūnijose ir kita“, – pasakoja VVG pirmininkas.

Strategijos prioritetai:

- Kaimo žmonių verslumo ugdymas
- Dzūkijos regiono kultūrinio tapatumo ir aplinkos išsaugojimas
 - Mažiau aktyvių kaimo gyventojų grupių integravimas į kaimo bendruomenių gyvenimą
 - Kaimo bendruomenių ir NVO stiprinimas ir bendradarbiavimo plėtojimas

„Sužinoję, kad mūsų parengta strategija finansuojama ir dar pripažinta viena geriausių, pradėjome dirbti su kaimo bendruomenėmis, ragindami juos rengti projektus ir patardami, kaip tai daryti“, – įtemptas dienas prisimena Dzūkijos VVG pirmininkas Edgaras Gardziulevičius.

2007 metų pradžioje paskelbus pirmąjį ir vienintelį kvietimą buvo gautos 24 paraiškos. Po nepriklausomų ekspertų vertinimo finansavimas buvo skirtas 22 vietos projektams. „Iš pradžių baiminomės, kad vienas rajonas aktyviau teiks paraiškas, kitas – pasyviau, tačiau, pasirodo, baiminomės be reikalo. Vienur buvo aktyvesnės kaimo bendruomenės, kitur – švietimo įstaigos ar seniūnijos. Pavyzdžiui, nors iš Alytaus rajono negavome nė vieno kaimo bendruomenės projekto, bet tą spragą užpildė Krokialaukio ir Punios mokyklos bei ūkininkas iš Skraičionių kaimo. Jis už gautą 14,2 tūkst. litų paramą parengė turizmo plėtros projektą“, – pasidžiaugia Edgaras.

Pasak jo, įgyvendinant bandomąją strategiją pirmiausia buvo siekiama sustiprinti kaimo bendruomenes ir žmonių bendruomeniškumą. Už gautas paramos lėšas dzūkai susiremontavo dešimt bendruomenių centrų, mokėsi kompiuterinio raštingumo, gilinosi į senuosius amatus ir etnokultūrą, organizavo šventes ir stovyklas jaunimui, įrenginėjo sporto aikšteles. „Viena bendruomenė įsirengė laidojimui skirtas patalpas. Toks

bendruomenės projektas turbūt gali pasirodyti keistas miesto žmogui, bet, jei kaimo bendruomenė nusprendė ir jiems to labiausiai reikia, kodėl ne? Kaimo žmonės yra labai patenkinti, kai jiems suteikiama teisė patiems nuspręsti, ką daryti“, – bendruomenių idėjų svarbą pabrėžia asociacijos pirmininkas Edgaras Gardziulevičius.

Dzūkijos VVG pirmininko teigimu, strategijos įgyvendinimą apunkino ilgos vietos projektų vertinimo procedūros. „Visi projektai turėjo būti vertinami trim etapais: administracinis, tinkamumo ir kokybės vertinimas. Net ir pasamdžius šešis nepriklausomus vertintojus, procesas atėmė begalę laiko. Visus vertinimus peržiūrėjo Nacionalinė mokėjimo agentūra, todėl daug ką teko koreguoti ir iš naujo tvirtinti VVG taryboje. Atsiskaitydamos bendruomenės dažniausiai skundėsi dėl bereikalingo „popierizmo“ – sunku su jomis nesutikti, kai segtuvai su popieriais jau nebetelpa mūsų būstinėje. Jei man leistų, aš bendruomenių projektų atsiskaitymą padaryčiau vieno lapo, kuriame būtų išdėstoma, kur buvo panaudoti pinigai ir koks rezultatas pasiektas, – šypteli E.Gardziulevičius. – Kai kuriems 2006 m. parengtiems projektams, vykdomiems 2008 metais, trūko lėšų numatytiems darbams, nes šoktelėjo ir statybinių medžiagų,

Dzūkijos VVG nariai 2004 metais

ir energijos kainos. Problema buvo ir su išlaidų apmokėjimu, kai gavus nedidelį avansą, pirmiausia reikėdavo jas apmokėti, o tik vėliau šios išlaidos būdavo kompensuojamos. Tačiau, nepaisant visų vargų, jau baigus strategiją, nuotaikos tikrai pakilios – džiugu, kad bendromis jėgomis už palyginti nedidelę ES paramą mes sugebėjome tiek daug pasiekti.“

Summary

Dzūkija rural development partners association (Dzūkijos LAG) established in 2004, uniting four districts of Alytus county, implemented the pilot strategy “Rural area study and preparation of an integrated pilot strategy seeking to increase quality of life in rural dwelling areas in Alytus county”. Competition is the main reason for creating a local action group which covers a large territory. 29 LAGs created pilot strategies, but the financing was intended to 7 of them. Only later the financing of 10 pilot strategies was decided.

“Our strategy originated in the very sole. It includes thoughts, wishes and ideas of village communities. Members of LAG used to arrange meetings with people in the municipal offices, later on meetings of the whole municipality and county communities took place,” says Edgaras Gardziulevičius, the LAG chairman.

During the meetings the representatives of many communities would most often wish to renovate their community centres, to organize festivals that uphold Lithuanian traditions, to purchase computers, photo or video cameras to capture the events.

During the first and only call Dzūkijos LAG received 24 applications; the funding was allocated to 22.

In the implementation of the pilot strategy the primary goal was to strengthen village communities and sociality of the people. For the received support funds the people of Dzūkija renovated ten community centres, worked on their computer literacy, and deepened their knowledge of the old crafts and ethnic culture, organized festivals and camps for the young, built sports fields. But, according to Edgaras Gardziulevičius, the LAG chairman, the greatest benefit of the strategy is the project drafting and administration skills acquired by the village communities.

LIAUDIŠKOS TRADICIJOS – MŪSŲ VIENYBĖ

Projekto vykdytojas:

Lazdijų rajono Janėnų bendruomenės komitetas

Projekto vadovė: Danguolė Jančiūnienė

Paramos suma: 21 724 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 672 – 19237

El.paštas: janciuniene@gmail.com

Danguolė Jančiūnienė

„Janėnų kaime jau keleri metai stovėjo uždaryta mokykla. Tas pastatas ir buvo akstinas bendruomenei susikurti, nes iki tol žmonės lyg ir laukė, kad viską valdžia turi sutvarkytų, visais pasirūpintų. Tad, kai susikūrė bendruomenė, iškart iš savivaldybės pastatą išsinuomojome ir įkūrėme jame bendruomenės centrą. Tačiau patalpos buvo apleistos ir neįtaikios, – pasakoja bendruomenės pirmininkė Danguolė Jančiūnienė. – Kai sužinojome, kad finansuojama Dzūkijos VVG parengta bandomoji strategija, ir mes nutarėme rengti projektą, tikėdamiesi gauti lėšų bendruomenės centro remontui. Tvarkingos patalpos mums labai reikalingos. Juk bendruomenės centras sudaro galimybes visapusiškam bendravimui, renginių organizavimui. Bendruomenės centras reikalingas ir turiningesniai laisvalaikiui. Jau yra grupelė moterų, kurios įkūrė etnografinį ansamblį. Tačiau kol nebuvo centro, jos neturėjo kur repetuoti. Per dainą ir šokį save realizuoti galės įvairaus amžiaus žmonės. Be to, viena mūsų kaimo moteriškė kadaise buvo garsi

audėja. Dėl sveikatos dabar ji nebeaudžia, bet iki šiol išsaugojo senovines audimo stakles ir kitą audimo įrangą. Visa tai ji pažadėjo padovanoti kaimo bendruomenei, kad kiekvienas, užsukęs į mūsų centrą, galėtų pamatyti autentiškus audimo įrankius. Galbūt ateityje bus galima ir audimo meno pasimokyti ar svečius pamokinti. Kadangi mūsų kaimas yra netoli Dusios ežero, manau, kad čia galėtų vystytis turizmas. Tad ateityje, bendruomenės centre, galbūt ir kaimo žmonių sukurtais suvenyrais prekiausime. Gal kažkas pradės austi ar velti iš vilnos. Gal dar kokie amatai rasis.“

Rengiant projektą daug galvoti nereikėjo. Janėnų bendruomenė gerai žinojo, ko nori. Pasak bendruomenės pirmininkės, projektą rengė konsultuodamiesi su Dzūkijos VVG darbuotojais, nes konsultantams samdyti nebuvo nei lėšų, nei būtinybės.

Tiesa, pateikus paraišką, beveik metus užsitęsęs laukimas kiek atvėsinio bendruomenės užsidegimą, bet žinia, kad skirti pinigai centro remontui, žmones vėl suaktyvino. Už gautą paramą buvo perkamos statybinės medžiagos patalpų remontui, samdomi specialistai. Savanorišku darbu daug prisidėjo ir kaimo bendruomenė.

Projektą vainikavo suremontuotoje salėje surengta seniūnijos gyventojų „Rudenėlio“ šventė, kurioje bendruomenei prisistatė,

Remontuojama bendruomenės namų salė

vykdant projektą įkurtas etnografinis ansamblis.

„Centre yra didelė salė, kurioje vienu metu gali sutilpti 80 – 100 žmonių. Kita salė – mažesnė. Todėl centro patalpas bus galima panaudoti ir šventėms, ir laidotuvėms, – apie patalpų reikalingumą kalba bendruomenės pirmininkė. – Šis projektas, manau, labai sustiprino bendruomenę, juk kartu sprendėme, ką ir kaip darysime, kaip patalpas naudosime. Įgyta patirtis bus naudinga vykdant kitus projektus.“

Vykdant projektą įkurtas etnografinis ansamblis

Summary

The committee of Janėnai community from Lazdijai district implemented the project “Folk traditions is our unity”. They were allocated the support of 21,724 Lt. While implementing the project the community renovated a hall in the building of a former school where a number of events take place, established an ethnographical ensemble. The project was crowned by “Rudenėlis” festival.

GRAŽINKIME SAVO KAIMĄ

Projekto vykdytojas:

Varėnos rajono Pilvingių kaimo bendruomenė

Projekto vadovas: Stasys Sakalauskas

Paramos suma: 11 998 Lt

Kontaktai: mob. tel.: 8 – 614 – 72578

Ona Jauneikienė, bendruomenės tarybos narė

„Pilvingių kaime labai stipriai jaučiama jaunimo užimtumo problema. Energijos daug, o jos išlieti nėra kur. Neturėjome aikštelės, kurioje jaunimas galėtų krepšinį, tinklinį ar lauko tenisą pažaisiti. O tuo metu visame rajone labai plačiai buvo kalbama, kad į Dzūkiją atkeliauja bandomosios strategijos įgyvendinimui skirti pinigai ir kad atsirado galimybė ir mums gauti lėšų sporto aikštei sutvarkyti. Pasitarėme su bendruomene, ji tam sumanymui pritarė. Be to, mūsų pirmininkas yra labai didelis entuziastas ir optimistas: jei jau įsikūrė bendruomenė, reikia, kad ji ir dirbtų. Jeigu sėdėsime rankas sudėję, nieko ir nebus, – apie projekto užuomazgas pasakoja Pilvingių kaimo bendruomenės tarybos narė Ona Jauneikienė. – Norint bendruomenei dirbti, užsiimti projektine veikla, reikalingos patalpos. Joms įkurti lėšų gavome iš Žemės ūkio ministerijos.“

Apie Dzūkijos VVG bandomosios strategijos įgyvendinimą informacijos ieškoti nereikėjo. O Jauneikienės teigimu, apie tai ir vietos laikraščiuose skelbė, ir susitikimus bei mokymus apie

projektų rengimą organizavo. Parengti projektą nebuvo lengva, nes reikalavimai tokie pat, kaip dideliems projektams. Iškilus neaiškumams, bendruomenė konsultavosi su VVG darbuotojais. Projektą pateikė, bet po to prasidėjo ilgas, beveik metus trukęs nežinios periodas. Kai bendruomenę pasiekė žinia, kad jų projektas finansuojamas, vykdymui buvo likę vos keli mėnesiai. O dar viešųjų pirkimų konkursai, kurie bendruomenei atrodo tik tuščias laiko gaišinimas.

„Už projektui vykdyti gautas lėšas nusipirkome krepšinio lanką ir tinklę, muzikos centrą, kamuolių, tinklą tinkliniui ir lauko tenisui bei raketes lauko tenisui. Kaimo gale, kur dar kolūkio laikais buvo pastatyta metalinių konstrukcijų surenkama sporto salė, ir iš kurios tik asfaltuota vieta buvo likusi, įrengėme krepšinio aikštelę. Mums talkino kaimo jaunimas. Jie patys savo iniciatyva susiorganizavę

Vasarą bendruomenės susitikimai vyksta pavėsinėje

Įrengta krepšinio aikštė tarnauja ne tik Pilvingių, bet ir aplinkinių kaimų jaunimui

aikštę išvalė. Šalia bibliotekos įrengta tinklinio aikštelė. Dabar sporto aikštėse užsiėmimą randa ne tik mūsų, bet ir aplinkinių kaimų jaunimas. Pirmosios krepšinio ir tinklinio varžybos jau vyko per Jonines, – projekto nauda pasidžiaugia O.Jauneikienė. – Kadangi bendruomenės turimos patalpos didesniems renginiams per mažos, priešais pastatą pasistatėme pavėsinę. Nors vasarą turime kur susirinkti.“

Pilvingių bendruomenės tikslas – surasti tą grūdą, kuris padėtų kaimui išlikti, kad jame tiek mažas, tiek jaunas, tiek senas gerai jaustųsi. „Tačiau tu turi rūpintis visas kaimas. Apie tai mes kalbame ir bendruomenės susirinkimuose, į kuriuos kviečiame visus kaimo gyventojus, nepaisant, yra jis ar ne bendruomenės narys. Tačiau kol kas visas bendruomenės veiklos organizavimo krūvis tenka pirmininkui. O kiek lakstymo buvo, kai reikėjo už įvykdytą projektą atsiskaityti. Bendruomenei reikalingas buhalteris, tačiau iš ko jam už darbą sumokėti“, – susimąsto Ona Jauneikienė.

Summary

Pilvingiai village community from Varėna district implemented the project “Let’s make our Village Prettier“. They were allocated the support of 11,998 Lt. While implementing the project they set up a sports field, purchased sports inventory, built a summer pavilion where community meetings take place in summer.

The credo of Pilvingiai community is find the morsel that would help the village to survive, so that all, the young and the old, would feel good.

NEDZINGS NEDZINGĖN PAPROČIAI

Vanda Mockevičienė

Projekto vykdytojas: Varėnos rajono Nedzingės kaimo vyresniojo amžiaus žmonių asociacija „Nedzingėnai“

Projekto vadovė: Vanda Mockevičienė

Paramos suma: 12 586 Lt

Kontaktai: tel.: 8 – 310 – 44837

„Nedzingė – unikalus kaimas, išlaikęs senuosius papročius, autentiškas tradicijas. Taip susiklostė, kad kaimas nebuvo kolūkio centras, dėl ko jis, tarytum, užsikonservavo. Pas mus beveik nėra iš kitur atvykusių žmonių, – meilės miškų apsuptam Dzūkijos kaimui negaili projekto vadovė Vanda Mockevičienė. – Tačiau dauguma Nedzingės kaimo gyventojų yra vyresnio amžiaus, todėl visą tą lobį, kurį jie yra sukaukę ir perėmę iš mūsų protėvių, reikia kuo greičiau užrašyti, susisteminti ir perduoti Nedzingės etnografiniam muziejui. Žinoma, tai būtų galima bet kada padaryti, tik reikia prisiruošti. Projektas yra ta priemonė, kuri nori nenori, bet tai, ką esi suplanavęs, priverčia įgyvendinti. Kitaip neturėsi atsiskaitydamas ko parodyti.“

Nedzingės kaimo vyresniojo amžiaus žmonių asociacija „Nedzingėnai“, pasak V. Mockevičienės, nesunkiai sužinojo apie galimybę gauti lėšų iš Dzūkijos VVG. „Rajono laikraštyje perskaičiau skelbimą, kad Lazdijuose rengiamas seminaras, kuriame mokys

kaip rengti projektus. Nuvažiavau, pasiklausiau. Dauguma dalyvių apie bendruomenių centrų remontą galvojo. Mes neturime jokių patalpų, tad nusprendžiau pasinaudoti sena išmintimi ir daryti tai, ką sugebu. Esu muzikos mokytoja. Vadovauju etnografiniam ansambliui, domiuosi šio krašto tradicijomis ir papročiais, kodėl nepabandžius gauti lėšų projektui, kuris padėtų išsaugoti Dzūkijos regiono kultūrinį tapatumą, skatintų puoselėti kultūros paveldą. Tik man labai sunku su popieriais dirbti, tad projektą parengti padėjo dukra, – atvirai prisipažįsta Vanda ir šyptelėjusi priduria. – Ji ir ataskaitą man padėjo surašyti bei popierius susegti.“

Projektui įgyvendinti „Nedzingėnai“ gavo beveik 12,59 tūkst. litų. „Nors mūsų projekto vinis buvo Sekminių, krikštynų ir vestuvių papročių aprašymas, bet didžiausią paramos dalį skyrėme tautiniams drabužiams įsigyti. Beveik 10 tūkst. litų sumokėjome. Kiek sunkiau sekėsi su viešaisiais pirkimais. Nelabai suprantu, kam jie reikalingi. Ne tiek daug tautinius rūbus siuvančių meistrų. Truputį pažinojau vieną Kaune gyvenančią šios srities dizainerę. Panevėžyje gyvenanti meistrė tik tautiniams šokiams skirtus drabužius siuva. Jie labai vienodi ir mums netinka, tad, be abejo, pasirinkome kaunietę ir jos darbu likome labai patenkinti. Ansambliciai džiaugiasi naujais rūbais, nes senieji, kadangi daug koncertuojame, jau buvo nusidėvėję. Visas kitas prekes ir paslaugas pirkome ten, kur buvo patogiausia“, – projekto džiaugsmams ir rūpesčiams pasidalina V. Mockevičienė.

Esamai situacijai fiksuoti asociacija „Nedzingėnai“ įsigijo diktofoną, fotoaparata.

Vanda Mockevičienė ne tik rūpinasi senųjų kaimo tradicijų užrašymų ir susisteminiu, bet ir gyvai perduoda jas jaunajai kartai. Jos vadovaujamas etnografinis ansamblis – nuolatinis visų švenčių dalyvis. „Vaikai tik iš dalies bežino senuosius papročius. Reikia su jais užsiimti, sugalvoti juos sudominančių formų“, – sako Vanda Mockevičienė, pasidžiaugdama, kad su vaikais ir Sekminių,

ir krikštynų, ir kitų švenčių papročius žiūrovams gali pristatyti.

Tačiau „Nedzingėnams“ smalsu ir į kitus kaimus pasidairyti. Net ir netolimoms kelionėms vyresnio amžiaus žmonės sunkiai suranda lėšų, todėl projekte buvo numatyta galimybė jiems susipažinti su kitų Dzūkijos kaimų tradicijomis ir papročiais. Tad vykdydami projektą „Nedzingėnai“ aplankė Liškiavą, Merkinę, Subartonis.

Etnografinis ansamblis pasipuošė naujais tautiniais drabužiais

Summary

Nedzingė village senior folk association “Nedzingėnai” from Varėna district implemented the project “Nedzings Nedzingėn Manners”. For the project implementation 12,586 Lt was allocated. The funds were used for purchasing of the new clothes for the ethnographical ensemble, a dictaphone, a photo camera, the recordings of the Pentecost, christening and wedding traditions were made, an excursion for the association members to Liškiava, Merkinė, Subartonys was arranged.

Projekto pavadinimas:

ETNOKULTŪROS INFORMACINIS – DEMONSTRACINIS MOKOMASIS CENTRAS „VERSMĖ“ PUNIOS KAIMO BENDRUOMENEI

Laimutė Žūsinienė

Projekto vykdytojas:

Alytaus rajono savivaldybės

Punios pagrindinė mokykla

Projekto vadovė: Laimutė Žūsinienė

Paramos suma: 14 850 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 650 – 40657

„Imtis tokio projekto paskatino vis labiau nykstantis Punios krašto etnokultūrinis paveldas. Kol kas dar yra kompetentingų žmonių, turinčių idėjų ir patirties, kaip šį krašto turtą išsaugoti, kaip kultūriniu paveldu sudominti jaunimą, tačiau, be finansavimo, to nepadarysi. Vienintelė galimybė gauti lėšų – rengti projektą, – apie sumanymo įkurti amatų – kulinarijos – etnokultūros informacinį – demonstracinį – mokomąjį centrą pasakoja projekto vadovė Laimutė Žūsinienė. – Mokykloje nemažai nuveikta puoselėjant etnokultūrą. Mes labai norėjome įamžinti tai, kas pas mus vyksta, bet mums trūko techninių priemonių. Trūko kompiuterių. Neturėjome skaitmeninio daugiafunkcinio projektoriaus, skaitmeninės vaizdo kameros, fotoaparato ir kitų dalykų.“

Gavusi finansavimą parengtam projektui įgyvendinti, Punios pagrindinė mokykla visa tai įsigijo, o Laimutė Žūsinienė pasidžiaugia, kad visu tuo pedagogai galės naudotis net tik mokydami etnokultūros, bet ir per kitas pamokas.

Kadangi parengus ir pateikus projektą, beveik metus teko laukti atsakymo, projektą reikėjo koreguoti. „Viskas turėjo prasidėti 2007 metų liepos mėnesį per tradicinę Punios šventę – Onines. Deja, paramos teikimo sutartis buvo pasirašyta tik lapkričio mėnesį, – sako projekto vadovė. – Tad pirmąjį savo renginį surengėme sausio mėnesį. Jis vadinosi „Ilgais žiemos vakarais“. Prisiminėme mėsėdžio papročius, darbus, kuriuos susirinkusi šeimyna dirbdavo. Paskui buvo Užgavėnės, Atvelykio šventė – su margučių dažymu, kulinarinio paveldo stalu. Pagrindinis šių renginių tikslas buvo parodyti jaunimui etnokultūrinį paveldą. Iš pradžių moksleiviai į viską žiūrėjo gana skeptiškai, bet paskui

Moksleiviai mielai įsijungė į Punios etnokultūrinį paveldą saugančius renginius

įsijungė net tie, kurie panašioje veikloje nedalyvauja. Manau, projektas nemažai prisidėjo ir prie Punios bendruomenės, su kuria mokykla bendrauja, stiprinimui. Juk į renginius vaikai ne tik patys ateidavo, bet ir savo tėvus, senelius atsivesdavo. Viena, jau 80-metį atšventusią močiutę, kuri ir audžia, ir juostas pina, į edukacinius mokymus, kuriuose ji savo žinias perduoda, kviečiame.“

Pasak L.Žūsinienės, sunkiausia buvo projekto „popierinė“ dalis: ir projekto parengimas, ir ataskaita. „Viešieji pirkimai mums nebuvo nauji. Rinkomės iš kelių firmų. Ir pirkime nebūtinai patį pigiausią. Pirmiausia domėjomės perkamojo daikto kokybe ir pardavimo sąlygomis,“ – teigia projekto vadovė.

Besirengiantiems imtis LEADER metodo finansuojamų projektų, Laimutė Žūsinienė pataria suburti komandą, nes be jos projekto beveik neįmanoma vykdyti.

Summary

Punios secondary school from Alytus district municipality implemented the project “Ethnic culture information-demonstration educational centre “Versmė” for Punia village community”. For the project implementation the funding of 14,582 Lt was allocated. While implementing the project ethnographic events were organized in the school. The main goal of these events was to introduce the ethnic cultural heritage to the young. For capturing the events and the data, a digital video camera and a photo camera was purchased together with a digital multifunctional projector.

JONIŠKIO RAJONO PARTNERYSTĖS VVG

LEADER

KAIMO VIETOVĖS STUDIJA IR INTEGRUOTOS BANDOMOSIOS STRATEGIJOS PARENGIMAS, SIEKIANT GYVENIMO KOKYBĖS GERINIMO JONIŠKIO RAJONO PARTNERYSTĖS VIETOS VEIKLOS GRUPĖS ATSTOVAUJAMOJE KAIMO GYVENAMOJE VIETOVĖJE

Rimantė Misiūnienė

VVG pirmininkė: Rimantė Misiūnienė

Strategijos administratorė: Rasa Birutytė

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 618 – 34767

El.paštas: rasa.birutyte@joniskis.lt

„Kaimo bendruomenės Joniškio rajone pradėjo kurtis 2000 metais, – apie vietos veiklos grupės kūrimąsi pasakoja jos pirmininkė Rimantė Misiūnienė. – Vienos pirmųjų buvo Maželių, Daunoravos, Plikiškių kaimo bendruomenės. 2004 metais Joniškio rajone jau buvo įregistruotos 32 kaimo bendruomenės. Norėdamos gauti daugiau ir operatyvesnės informacijos apie fondus, kuriais pasinaudodamos bendruomenės galėtų rūpintis kaimo gerove, puoselėti kultūrą, jos pradėjo burtis į tarybas prie savo seniūnijų. Viena pirmųjų įregistruotų tarybų įsikūrė prie Joniškio seniūnijos. Iki šios dienos prie visų seniūnijų veikia neformalios kaimo bendruomenių tarybos. Bendradarbiaudamos su seniūnijomis, jos sprendžia buitinius, kultūrinius, švietimo ar jaunimo klausimus.“

2004 metų pavasarį Joniškyje vykusiame kaimo bendruomenių susirinkime buvo išsamiau pristatyta LEADER+ priemonė ir galimybė rengti bandomąsias strategijas bei paskleista Šalčininkų, Švenčionių ir Ukmergės rajonų bendruomeniškumo ugdymo patirtis. Birželio mėnesį septyni mūsų rajono atstovai dalyvavo pagal programą „Vietos veiklos grupės (VVG) kūrimo ir LEADER+ pobūdžio priemonės „Strategijos rengimo principai“ surengtuose mokymuose. Šie žmonės sudarė iniciatyvinę grupę ir pasirašė VVG steigimo sutartį, parengė įstatus ir tais pačiais metais rugpjūčio 16 dieną juos įregistravo, suteikdami asociacijos statusą ir pavadindami Joniškio rajono partnerystės vietos veiklos grupę.“

VVG nariai ir pagalbininkai Lenkijoje

Pagrindiniai tikslai:

- Telkti suinteresuotų vietos valdžios, verslo, nevyriausybių ir kitų įstaigų bei organizacijų pastangas ieškant tinkamiausių sprendimų kaimo vietovių ekonominei ir socialinei gerovei kelti
- Skatinti ir palaikyti vietines kaimo žmonių iniciatyvas verslo, gamtos apsaugos, švietimo, kultūros, socialinės paramos ir kitose srityse
- Parengti ir įgyvendinti Joniškio rajono kaimo plėtros strategiją
- Teikti pasiūlymus vietos ir nacionalinėms institucijoms bei organizacijoms dėl kaimo plėtros planų ir priemonių kūrimo bei įgyvendinimo

„Kai pradėjome rengti bandomąją strategiją, o ypač ją įgyvendinti, pasijutome lyg tamsiame kambaryje, užtat dabar jaučiamės labiau patyrę, – patirtimi dalijasi Rimantė Misiūnienė. – Iš Žemės ūkio ministerijos gautų 12 tūkst. litų bandomajai strategijai rengti neužteko. Reikėjo 23,6 tūkstančių. Padėjo Joniškio rajono savivaldybės administracija.“

Pirmiausia vietos veiklos grupė, pasitelkusi konsultantus, apmokė savo narius, kaimo aktyvą, kaimo bendruomenių, verslo, valdžios atstovus, sudarė tikslines darbo grupes.

Per įvairias informavimo priemones VVG informavo kaimo gyventojus apie rengiamą bandomąją strategiją ir pakvietė juos įsijungti į šią veiklą. „Kaip ir patarė konsultantai, rengdami strategiją važinėjome po kaimus, rinkome bendruomenių pageidavimus, pasiūlymus, įsiklausėme į žmonių nuomonę. Įvyko grandininė reakcija. Strategijos rengimo klausimai buvo aptarinėjami kiekvienoje kaimo bendruomenėje, seniūnijose, valdžios ir verslo institucijose, – pasakoja VVG pirmininkė. – Į tiesioginį strategijos rengimą buvo įsijungę 50 aktyvistų, o bendruose renginiuose, turinčiuose sąsają su strategijos rengimu, dalyvavo per tūkstantį

kaimo žmonių. Lyginant su kitais strateginiais planais, ši strategija turi išskirtinį bruožą. Visų pirma, ji apima pačios VVG veiklos įvertinimą, gebėjimus, kompetencijas, jos valdymo struktūros atitikimą užsibrėžtiems uždaviniams ir tuo pačiu, telkiant kaimo žmones, buvo atliekama kaimo ekonominės, socialinės, aplinkosauginės situacijos analizė. Derinant VVG partnerių interesus priimami sprendimai dėl kaimo strateginės plėtros.“

Strategijos prioritetai:

- Kaimo verslų išplėtimas ir sąlygų jiems sudarymas
- Kultūrinio paveldo pritaikymas turizmo tikslams
- Bendruomeniškumo ir užimtumo gerinimas
- Aplinkosauginės situacijos gerinimas kaime

2006 metų sausio mėnesį joniškiečiai strategiją pateikė Nacionalinei mokėjimo agentūrai, o tų pačių metų rugpjūčio 1 dieną Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos ir Joniškio rajono partnerystės vietos veiklos grupė pasirašė paramos sutartį.

„2006 metų lapkritį paskelbėme pirmąjį paraiškų teikimo etapą. Mūsų numatyta maksimali suma vietos projektui, kuriame planuojamos investicijos į infrastruktūrą ir gamybą, įgyvendinti buvo 51 792 Lt, o kitiems – iki 34 528 Lt. Norėdami, kad į bandomosios strategijos įgyvendinimą įsijungtų kuo daugiau kaimo bendruomenių ir kitų juridinių bei fizinių asmenų, minimalios sumos nenumatėme“, – pasakoja R.Misiūnienė.

Per pirmąjį kvietimą buvo pateikta 10 paraiškų, tačiau atsakymo pirmiesiems teko laukti beveik metus. „Tai, be abejo, kažkiek

atsiliepė kaimo bendruomenių aktyvumui, bet supratusios, kad jos gali sulaukti realios paramos, paraiškas paramai gauti ėmė rengti beveik visos kaimo bendruomenės. Per antrąjį kvietimą buvo pateiktos 37 paraiškos, o per trečiąjį – 12 paraiškų. Aktyviausios buvo kaimo bendruomenės ir kitos nevyriausybinės organizacijos. Iš 57 paraiškų, jie pateikė 42. Daugiausia prašoma paramos buvo bendruomenių patalpų, kultūros paveldo remontui. Kiti paramą planavo panaudoti mokymams bei šventėms organizuoti, reikalingai įrangai įsigyti. Mažiausia projektams skirtos paramos suma – 500 litų, – strategijos įgyvendinimo ypatumus apibūdina VVG pirmininkė. – Dabar aišku, kad per daug nusismulkinome, bet norėjome, kad kuo daugiau kaimo bendruomenių įgytų projektų rengimo, administravimo ir atsiskaitymo už panaudotas lėšas įgūdžių. Juk ši ES parama mokė mus organizuoti viešuosius pirkimus, tvarkyti dokumentus, kurių beprotiškai daug, todėl pareiškėjams nemažai padėjome rengiant ir paraiškas, ir ataskaitas. Bandomosios strategijos įgyvendinimas mokė mus partnerystės, ieškoti ir rasti lėšų projektui vykdyti. Norint pritraukti pinigų ir pasiekti gerų rezultatų, reikia, kad visi – savivaldybės taryba, administracija, seniūnijos, vietos veiklos grupės, kaimo bendruomenės – būtų lyg vienas kumštis. Reikia tartis, diskutuoti, neužsigauti, jei kažkas išsako savo nuomonę, kuri skiriasi nuo tavosios.“

Dauguma projektus įgyvendinančių joniškiečių lėšų skolinosi iš Joniškio kredito unijos, o palūkanas dengė Joniškio rajono savivaldybės administracija.

Summary

Joniškis district partnership LAG implemented the pilot strategy “Preparation of the rural area study and an integrated pilot strategy seeking for the increased life quality in the dwelling rural areas represented by Joniškis district partnership local action group”. As noted by Rimantė Misiūnienė, the chairperson of the LAG, “Compared to other pilot strategies this strategy has a distinctive feature. To start with, it includes the evaluation of the work of this LAG, its capabilities, competences, the compatibility of its management structure with its goals, and herewith, while uniting villagers, the analysis of the village’s economical, social and environmental situation takes place, also, considering the interests of LAG’s partners, decisions are taken concerning strategic development of the village”.

The maximal value set for a local project with planned investments into infrastructure and production was 51,792 Lt, for the others up to 34,528 Lt. The minimal value for one local project was not fixed, but the smallest funding allocated by LAG for a local project was 500 Lt.

3 stages for submitting applications were announced, during which 57 proposals were received. Generally, the projects were intended for renovation of community premises, of cultural heritage. Others utilized the funds to organize training and festivals or to obtain the required equipment. The majority of the Joniškis inhabitants who implemented the projects borrowed the required finances from the Joniškis credit union, and the interest was covered by Joniškis district municipality’s administration.

RUDIŠKIŲ BENDRUOMENĖS NAMŲ RENOVACIJA

Antanas Jarmalavičius

Projekto vykdytojas:

Joniškio rajono Rudiškių kaimo bendruomenė

Projekto vadovas: Antanas Jarmalavičius

Paramos suma: 20 600 Lt

Kontaktai: tel.: 8 – 426 – 43644

El.paštas: elena.karnisauskiene@mail.com

„Rudiškių kaimo bendruomenė susikūrė 2003 metais. Projektas „Rudiškių bendruomenės namų renovacija“ buvo mūsų pirmasis projektas. Gyvenvietėje stovėjo apleistas buvusios kolūkio valgyklos pastatas. Tiesa, jis buvo privatizuotas, kelis kartus perparduotas, bet, pastarajam kavinės savininkui bankrutavus, namas liko nenaudojamas, tad paprašėme savivaldybės, kad jį nupirktų bendruomenės poreikiams. Pastatas kainavo 12 tūkst. litų. Jame nebuvo šildymo. Per kiaurus langus vėjai švilpė, – pasakoja Rudiškių kaimo bendruomenės pirmininkas Antanas Jarmalavičius. – Pastatui reikėjo remonto, bet bendruomenės nariai vieningai pageidavo jame įkurti bendruomenės namus, nes iki tol neturėjome jokių patalpų. Iš buvusių kultūros namų šiandien vien plytų arka stovi. Kadangi paraiška paramai iš bandomajai strategijai įgyvendinti skirtos sumos buvo gana sudėtinga, mums ją parengti padėjo vietos veiklos grupės administratorė.“

Rudiškių kaimo bendruomenė buvo viena iš dešimties, paraišką

pateikusių per pirmąjį kvietimą, tad buvo momentų, kai žmonės net nebetikėjo, jog pinigai pasieks bendruomenę. „Mes suprantame, kad tai nauja programa. Mokėmės mes, mokėsi VVG, mokėsi Nacionalinė mokėjimo agentūra. Mokėsi ir pati Žemės ūkio ministerija, – prisiminęs ilgą laukimo periodą mąsto A.Jarmalavičius. – Projektui įgyvendinti mes gavome 20,6 tūkst. litų. Už tuos pinigus įsirengėme šildymą. Pasistatėme židinį ir nuo jo išvedžiojome vamzdžius kitoms patalpoms šildyti. Pasikeitėme langus, duris. Įgyvendinant projektą daug prisidėjo ir bendruomenės nariai. Jie tvarkė bendruomenės namų aplinką, ruošė patalpas šildymo sistemai įrengti. Tik abejoju, ar savanorišką darbą reikėtų į tokius griežtus reikalavimus įsprausti – dirbti pagal iš anksto patvirtintą grafiką, o jį keičiant – būtinai suderinti su Nacionaline mokėjimo agentūra. Kaimo žmogus negali taip tiksliai suplanuoti savo laiko. Galbūt jam tuo metu atsiranda neatidėliotinas darbas, bet jis mielai ateina pasidaruoti kitu jam patogiu laiku.“

Kadangi iš VVG gautų lėšų užteko tik kai kuriems darbams, bendruomenė pernai kreipėsi į Žemės ūkio ministeriją ir iš Spe-

**Sutvarkyta bendruomenės salė
tarnauja ir liūdną akimirką**

cialiosios kaimo rėmimo programos gavo 25 tūkst. litų. „Kai vykdamas vieną projektą ir kiti fondai palankiau tave vertina, – patirtimi pasidalina bendruomenės pirmininkas. Už Žemės ūkio ministerijos skirtas lėšas suremontavome bendruomenės namų salę. Už paramą, gautą iš Nyderlandų fondo, buvo sukurta bendruomenės vėliava.“

Antanas vedžioja po baigiamus sutvarkyti bendruomenės namus, pasidžiaugdamas, kad jie kiekvienai progai pasirengę: bendruomenės nariai ir indų prinešė, o liūdnei valandai kryžių, šventųjų paveikslų, žvakidžių įsigijo. Rudiškių bendruomenės namuose įrengta kirpykla. Joje pastatytas ir masažo stalas, nes kelis kartus per savaitę atvažiuoja masažuotoja. Bendruomenė turi ir savo muziejų.

„Iš surinkto nario mokesčio ir bendruomenei skiriamų 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio rengiame salę, kurioje ketiname biliardą ir treniruoklius sustatyti“, – planais pasidalija bendruomenės pirmininkas.

Bendruomenės planuose – pasinaudojus VVG parama įsirengti ir sporto aikštyną.

Summary

Rudiškės village community from Joniškis district implemented the project “Renovation of the Rudiškių community premises”. They received 20,600 Lt for the implementation of this project. The funds were used to install the heating at the community premises, to replace the windows and the doors. Community members also contributed to the renovation works. They cleaned the surroundings of the premises, set them ready for the installation of the heating system..

ISTORIJS PAMIRŠTI NEGALIMA

Projekto vykdytojas: Joniškio rajono Jakiškių –
Maironių kaimų bendruomenės

Projekto vadovė: Rimantė Misiūnienė

Paramos suma: 13 693 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 611 – 35 851

El.paštas: rimante.misiuniene@joniskis.lt

Rimantė Misiūnienė

„Tiksli data, kada ir kas pastatė Jakiškų kaime Šv. Ignato kapinių koplyčią, nežinoma. Tačiau, kaip teigia menotyrininkai, ji yra viena iš nedaugelio Lietuvoje išlikusių medinių koplyčių, atspindinčių XIX amžiaus liaudies architektūros bruožus. Vertingiausia šiame medinės sakralinės architektūros paminkle – aukštas valminis stogas su kraigo viduryje esančiu bokšteliu, arkinės dvivėrės durys, šoninėse sienose – puikūs langai, – kaimo kultūrinį paveldą pristato bendruomenės pirmininkė Rimantė Misiūnienė. – Paraišką teikėme per trečiąjį kvietimą. Mūsų projekto prioritetas – kultūrinio paveldo pritaikymas turizmui.“ Joniškio rajono savivaldybė šios koplyčios restauravimui skyrė 170 tūkst. litų. Už šias lėšas buvo atnaujintas stogas, sutvarkyti langai. Koplyčioje vykdavo pamaldos, kaimo žmonės šarvodavo artimuosius, tačiau joje esančios kėdės buvo labai prastos ir netinkančios paveldo objektui. „Kadangi LEADER+ programos lėšas galima naudoti ir kultūros paveldui tvarkyti, o mūsų rajono įgyvendinamoje

strategijoje ši sritis yra viena iš prioritetinių, bendruomenė nusprendė rengti projektą naujiems koplyčios baldams įsigyti, – pasakoja bendruomenės pirmininkė. – Projektui Joniškio rajono partnerystės VVG skyrė beveik 13,7 tūkst. litų. Kaip ir reikalauja taisyklės, organizavome viešuosius pirkimus. Apklausėme tris uždaryusias akcines bendroves ir vienos jų gaminiai mums patiko. Pasirinkome UAB „Adrenalino parkas“. Per labai trumpą laiką įmonė pagamino koplyčiai tinkančius baldus: 15 mobilių rąstinių suoliukų ir šešis mobilius rąstinius suoliukus su atrama. Džiaugiamės, kad įmonė šiuos gaminius ir atvežė. Už gaminius sumokėjome per 15 300 litų. Pagal VVG taisykles, maksimali suma tokios veiklos srities priemonei buvo 13 693 litai. Joniškio rajono savivaldybės administracija geranoriškai atsiliepė į mūsų prašymą kofinansuoti

Koplyčioje pastatyti nauji už projekto lėšas nupirkti suolai

projektą ir skyrė trūkstantą sumą. Ateityje koplyčią planuojame panaudoti ne tik pamaldoms, bet ir koncertams. Projektas, be abejo, prisidėjo ir prisidės stiprinant bendruomeniškumą.“

Jakiškių – Maironių kaimų bendruomenės teritorijoje gyvena daug šeimų, auginančių mažus vaikus, todėl labai svarbu buvo sukurti mažylių laisvalaikiui tinkamą oazę. Bendruomenė, parengusi projektą „Parkas vaikams“, kuriam Joniškio rajono partnerystės VVG skyrė daugiau kaip 15 tūkst. litų paramą, parke įrengė žaidimų aikštelę, kurioje gausu įvairių atrakcionų, pritaikytų net patiems mažiausiems bendruomenėms nariams. Už projekto lėšas buvo nupirkta aikštelės įranga, o ją montavo patys gyventojai.

Summary

The communities of Jakiškiai – Maironys villages from Joniškis district implemented the project “One cannot forget the history”. The funding of 13,693 Lt was allocated for the project implementation. With the funding received from the municipality of Joniškis district the community renovates a chapel in the cemetery, which displays the features of the XIX century folk architecture. However, chairs in the chapel did not match the building. New chairs were required to match the object of cultural heritage. The community used the financial support of Joniškis LAG to obtain 15 mobile timbered benches and 6 mobile timbered benches with abutment.

Projekto pavadinimas:

KULTŪROS PAVELDO OBJEKTO APLINKOS SUTVARKYMAS

Giedrė Rakstienė

Projekto vykdytojas:

Žagarės regioninio parko direkcija

Projekto vadovė: *Giedrė Rakstienė*

Paramos suma: *10 000 Lt*

Kontaktai: *mob.tel.: 8 – 687 – 3 2708*

El.paštas: *zagarerparkas@takas.lt*

„Žagarės regioninio parko direkcija įgyvendino projektą „Kultūros paveldo objekto aplinkos sutvarkymas“. Šiam projektui įgyvendinti buvo skirta 10 tūkst. litų, – pasakoja parko direkcijos specialistė Giedrė Rakstienė. – Regioninio parko direkcija yra įsikūrusi buvusioje žydų mergaičių mokykloje. Žagarė yra miestas, kuriame nemažai tvarkytinų teritorijų. Viena tokių – 30 arų plotas, esantis prie regioninio parko administracinio pastato. Tą plotą jau keleri metai planavome sutvarkyti ir vis ieškojome sumanymui įgyvendinti reikalingų lėšų. Net senus audros nuversčius parko medžius buvome susivežę, vildamiesi, kad kažkada jie taps skulptūromis, o pati teritorija virs sodu, kuriame augs medžiai ir gėlės, kokios seniau puošė Žagarę. Paraišką teikėme per antrąjį paraiškų teikimo etapą. Kadangi direkcija esame rengę ne vieną projektą, didesnių sunkumų ir su šiuo neturėjome, nors reikalavimai tikrai per dideli. Didžiulė, net 60 lapų, projekto apimtis. Mes

turėjome rašyti prašymus įvairioms institucijoms, kad iš jų gautume patvirtinimus, jog nesame skolingi mokesčių inspekcijai, sodrai, nors visus tuos dalykus, manyčiau, ir be pažymų nesunku patikrinti. Paprastesnė turėtų būti ir aprašomoji dalis. Pateikiant paraišką, reikėjo pateikti ir trijų paslaugas siūlančių įmonių apklausą, bet kainos keičiasi. Vėliau projektą reikia koreguoti. Parko direkcija turime tokių darbų patirtį, bet kaimo bendruomenei – per sunku. Mančiau, viskas turėtų būti paprasčiau. Žinoma, projektai – labai geras dalykas. Atsiranda galimybė gauti lėšų sumanymams įgyvendinti. Bendruomenės pradeda labiau pasitikėti savo jėgomis. Rengdami projektą mes rinkome informaciją kaip anksčiau atrodė teritorija, kaip buvo tvarkomos Žagarės sodybos. Gavę paramą nusipirkome įrangą, reikalingą žemei paruošti, kad

Prie parko administracinio pastato buvo sutvarkyta teritorija

joje vėliau galėtume keisti numatytus augalus. Tai prietaisas, skirtas žemei išlyginti, šakų smulkintuvas, grėbliai, kastuvai. Teritorija buvo daug metų neprižiūrima. Joje buvo labai daug išlūžusių medžių. Pasinaudodami įsigyta įranga, mes teritoriją sutvarkėme ir dabar jau galime toliau įrenginėti istorinį sodą. Tad ir tolimesniems darbams už projekto lėšas įsigyta įranga bus reikalinga.“

LEADER+ priemonė sumanymui įgyvendinti, pasak G.Rakstienės, buvo pasirinkta todėl, kad visas Žagarės miestas yra viena bendruomenė, nes čia labai nedaug žmonių gyvena. „Kažkas

imasi atsakomybės, bet įgyvendiname visi kartu, – sako G.Rakstienė. – Mūsų bendruomenė yra viena komanda. Čia neskirstomi žmonės pagal darbe užimamas pareigas. Mes visi susibūrę po vienu stogu, kas ką galime, tas tą darome.“

Būsimą sodą papuošė medžio drožėjų sukurtos skulptūros

Naujam gyvenimui pakilo ir iš senojo parko prieš dvejus metus atkeliaavę audros nulaužti medžiai. Žagarės drožėjai Darius Udrakis, Edmundas Vaičiulis, Saulius Alejūnas ir skuodiškis Juozas Vyšniauskas iš jų sukūrė skulptūras, kurios puošia būsimo sodo teritoriją.

Joniškio rajono partnerystės vietos veiklos grupė finansavimą skyrė dar trims Žagarės regioninio parko administracijos parengtiems projektams. Įgyvendindami projektus „Švari gamta – švari ateitis“ ir „Švarios aplinkos svarba“, parko direkcija rengė ekologinio švietimo mokymus. Vykdam projektą „Žagarės dvaro parko pažintinio dendrologinio tako informacinės sistemos įrengimas“ buvo pagaminti ir pastatyti informaciniai standai.

Summary

The Directorate of Žagarė regional park implemented the project “Tidying up the surroundings of a cultural heritage object”. Joniškis district partnership LAG allocated 10,000 Lt for the implementation of this project.

Next to the Directorate of Žagarė regional park there is a 30 ares area where the employees intend to establish a garden of fruit trees and flowers characteristic of Žagarė, which would be decorated with wooden sculptures of local craftsmen. For the funds allocated the Directorate of the park purchased equipment required to process the land. It is a land levelling machine, a branch shredder, rakes and spades.

Projekto pavadinimas:

ŽAGARĖS ŠV. APAŠTALŲ PETRO IR POVILŲ BAŽNYČIOS APLINKOS SUTVARKYMAS

Rimantas Žaromskis

Projekto vykdytojas:

Žagarės Šv. Apaštalų Petro ir Povilo parapija

Projekto vadovas: kunigas Rimantas Žaromskis

Paramos suma: 13 693 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 611 – 51976

El. paštas: gralisenator@gmail.com

Žagarės Šv. Apaštalų Petro ir Povilo parapija į Joniškio rajono partnerystės vietos veiklos grupę kreipėsi paskelbus trečiąjį paraiškų teikimo etapą. „Apie galimybę gauti paramą sužinojau iš Joniškio savivaldybės darbuotojų. Vietos veiklos grupės žmonės ir paraišką padėjo parengti. Tačiau norint gauti paramą, buvo reikalinga bažnyčios teisinė registracija, o jos tuo metu neturėjome. Teko gerokai palakstyti, kol dokumentus susitvarkiau. Gerai, kad suspėjome viską surinkti,“ – apie projekto rengimą pasakoja kunigas Rimantas Žaromskis.

Naujoji Žagarės Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia buvo pastatyta Zigmanto Vazos valdymo laikotarpiu, apie 1620 – 1633 metais.

1805 m. ji sudegė. Vėliau grafo Zubovo, parapijiečių ir klebono lėšomis buvo pastatyta mūrinė.

„Šventoriaus tvoroje buvo įrengtos Kryžiaus kelio stočių koplytėlės, bet sovietmečiu jas labai nuniokojo. Kai prieš porą metų atvykau į Žagarę ir radau užmūrytas stočių koplytėles, kilo mintis jas atstatyti. Ir su paminklosaugininkais, ir su regioninio parko darbuotojais tariausi, bandydamas rasti lėšų, kol galiausiai pasisekė. Mums buvo skirti 13 693 litai. Dar mes 1 522 litus pridėjome. Su viešaisiais pirkimais susidorojome nesunkiai. Kadangi pinigų daug neturėjome, rinkomės tuos, kurie pigiausiai paslaugą teikė. Negalėjome sau leisti išlaidauti, – pasakoja kunigas. – Vykdam projektą meistrai koplytėles atidarė, sutvarkė angas, išvedžiojo elektros laidus. Klojant elektros kabelius labai daug padėjo Žagarės gimnazija. Moksleiviai iškasė visus tinklams pakloti reikalingus griovius. Kasdami net radinių aptiko. Vienas jų – 1620 metų moneta. Tai leidžia daryti prielaidą, kad ir bažnyčia yra tų metų.“

Atkurtos Kryžiaus kelio stočių koplytėlės

Atkuriant Kryžiaus kelio stočių koplytėles būta ir netikėtumų. „Ilgą laiką nežinojau, kokie buvo koplytėlių langai. Ir žmonių klausinėjau, ir dokumentuose bandžiau surasti, deja, nieko nepavyko aptikti. Vieną dieną, eidamas per šventorių, pakeliu akis į priešais stovintį pastatą, žiūriu – ogi ten langas. Jis ir tapo raktu, atkuriant koplytėles, – pasakoja kunigas ir pasidžiaugia. – Vienas meistras pažadėjo sukurti stočių bareljefus.“

Ataskaita, nors ją rengti padėjo VVG darbuotojai, kunigo many- mu, galėtų būti paprastesnė. „Tačiau suprantama, kodėl atsiranda griežti reikalavimai. Reikia apsaugoti nuo nesąžiningų žmonių. Be to, ataskaitos rengimas – tai tam tikras mokymasis, naujų žinių ir naujos patirties įgijimas“, – mano kunigas R.Žaromskis.

Summary

The parish of St. Apostles Petras and Povilas from Žagarė implemented the project “Tidying up the surroundings of Žagarė’s St. Apostles Petras and Povilas church”. Joniškis district partnership LAG allocated 13,693 Lt for the project. The funds were utilized to recreate the Cross road stages on the fence of the churchyard which were devastated during the soviet times. Žagarė gymnasium helped a lot with laying electrical cables. Students dug all the ditches required for laying the networks.

KELMĖS KRAŠTO PARTNERYSTĖS VVG

LEADER

KELMĖS RAJONO KAIMO VIETOVĖS STUDIJA IR INTEGRUOTOS PLĖTROS STRATEGIJOS PARENGIMAS, SIEKIANT DIDINTI VIETINĖS PRODUKCIJOS VERTĘ BENDROMIS KAIMO GYVENTOJŲ PASTANGOMIS, LENGVINANT SMULKIŲ GAMYBOS VIENETŲ IŠĖJIMĄ Į RINKĄ

Dalia Skardžiuvienė

VVG pirmininkas: Zenonas Mačernius

Strategijos administratorė: Dalia Skardžiuvienė

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 610 – 03860

El.paštas: nvo@kelme.lt

„Kelmės rajone labai anksti prasidėjo bendruomeninis judėjimas – 1998 metais. Bendruomenių jungimosi į sąjungą idėjinis vadas buvo Laima Dockeyvičienė. Bendruomenės vienijosi, norėdamos kaimuose gerus ir gražius darbus daryti, – bendruomeninį judėjimą Kelmės rajone pristato Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupės bandomosios strategijos administratorė Dalia Skardžiuvienė. – Tuomet rajone, viena po kitos pradėjo kurtis kaimo bendruomenės, pasirengusios pačios spręsti socialines, kultūrinės ir kitas problemas, kurių neįveikia kitos institucijos. Apie finansavimą dar nebuvo kalbos. Rūpėjo pati idėja.“

Mintis įkurti Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupę kilo prasidėjus kalboms apie LEADER+ programos teikiamas galimybes. 2004 metų vasarą VVG buvo įsteigta. Jos veikloje dalyvauja 60 narių. 50 proc. atstovauja nevyriausybinių sektorių. Likusioji dalis po lygiai atitenka verslui ir vietinei valdžiai. „Svarbiausias darbas buvo parengti bandomąją strategiją. Tam darbui iš Žemės ūkio ministerijos gavome 12 tūkst. litų ir 6 tūkst. litų iš savivaldybės. Be to, savivaldybė suteikė ir transportą, ir ryšio bei kitas darbui reikalingas priemones. Strategiją rengėme padedami konsultantų. Organizavome apklausas, susirinkimus, susitikimus su kaimo bendruomenėmis, kitais socialiniais partneriais, rinkome jų pasiūlymus ir pageidavimus, nes tada ta strategijai įgyvendinti skiriama pusės milijono litų parama, atrodo labai dideli pinigai. Išanalizavę surinktus pasiūlymus nusprendėme, kad mums geriausiai tinka LEADER+ tema „Vietos produktų vertės didinimas bendromis kaimo gyventojų pastangomis, kad smulkūs gamybos subjektai lengviau patektų į rinką“, – pasakoja D.Skardžiuvienė. – Temos pasirinkimą nulėmė noras paskatinti kaimo bendruomenes imtis kokios nors smulkios veiklos ir padėti ekologiškai ūkininkaujantiems, paskatinant juos kooperotis. Kadangi tuomet, kai rengėme strategiją buvo didelis nedarbas, strategijoje didžiausią dėmesį skyrėme darbo vietų kūrimui.“

Strategijos prioritetai:

- Kaimo gyventojų verslumo ugdymas
- Kaimo verslų diversifikacija
- Smulkių ūkinių subjektų rėmimas ir kooperacija
- Gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimas bei panaudojimas verslo plėtrai

„Nusprendėme labai nesismulkinti. Maksimali parama vietos projektui, kuriame numatytos investicijos į infrastruktūrą ir gamybą, buvo iki 51 792 Lt, kitiems – 34 528 litų. Vieno pateikto vietos projekto vidutinė vertė – apie 20 tūkst. litų“, – patirtimi dalijasi D.Skardžiuvienė.

2006 metų lapkričio mėnesį paskelbtas pirmasis kvietimas teikti paraiškas. Prieš tai buvo rengiami mokymai, aiškinant, kaip rengti projektą, kokius dokumentus reikia pateikti, kaip organizuoti viešuosius pirkimus, kaip atsiskaityti už panaudotas lėšas. Į šį kvietimą atsiliepė 10 pareiškėjų. „Jiems teko laukti beveik metus, kol jų paraiškos buvo įvertintos ir pasirašytos paramos sutartys. Bet kaimo bendruomenės nesėdėjo rankų sudėję. Rengė ir teikė paraiškas kitiems fondams. 2007 metais septynios kaimo bendruomenės gavo paramą iš Žemės ūkio ministerijos, – Kelmės rajono kaimo bendruomenių veiklumui pasidžiaugia Dalia Skardžiuvienė. – Kelmės krašto partnerystės VVG finansavo šešias per pirmąjį kvietimą pateiktas paraiškas. Vieną atmetėme, nes neatitiko vertinimo kriterijų, o kiti atsisakė, nes kol laukė įvertinimo,

Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupė

pabrango ir medžiagos, ir paslaugos, todėl jie nusprendė, kad nebeapsimoka projekto vykdyti. Per antrąjį kvietimą atsiliepė 13 pareiškėjų. Iš viso Kelmės krašto partnerystės VVG finansavo 19 vietos projektų.“

VVG bandomosios strategijos administratorės teigimu, sunkiausia buvo susiorientuoti reikalavimuose. Juo sunkiau, kad jie buvo ne galutiniai ir įgyvendinant bandomąsias strategijas keitėsi. Per ilgai užtruko pirmųjų paraiškų vertinimas, dėl ko pareiškėjai turėjo keisti sąmatas. Juk su dalimi pareiškėjų paramos teikimo sutartys buvo pasirašomos prabėgus metams po projektų parengimo. Skirtos paramos sumos nebeužteko projektuose numatytiems darbams atlikti. „Beveik visi pareiškėjai buvo priversti kreiptis į savivaldybę, nes jiems trūko po 3 – 4 tūkst. litų projektui įgyvendinti. Ir finansavimo mechanizmas nepalankus bendruomenėms, gerai, kad mums talkino savivaldybė, – sako strategijos administratorė. – Įgyvendindami strategiją į bylą kai kuriuos dokumentus dėjome vien todėl, kad to reikalavo taisyklės.“

Summary

Kelmė land partnership LAG formulated the pilot strategy “The preparation of Kelmė Rural area study and integrated pilot strategy with the purpose of increasing the value of the local produce by united forces of villagers, facilitating the market penetration for small manufacturing units”.

“After we analyzed the proposals, we decided that the LEADER+ subject “Increasing the value of local produce by united forces of the villagers, facilitating the market penetration for small manufacturing units” is the best fitted for us. The choice of the subject was determined by the wish to motivate village communities to start some small business and to support ecological farming, encouraging their cooperation. When we were working on a strategy the unemployment level was high, so we concentrated on the creation of new work places”, says Danutė Skardžiuvienė, the administrator of the strategy.

The maximum funding of a local project with the investments provided for infrastructure and manufacturing was fixed at 51,792 Lt, for others at 34,528 Lt. The average value of one submitted local project is about 20,000 Litas.

While implementing the strategy the application process was organized in two stages. During the first call LAG received 10 applications, including 6 for funding; during the second call 13 applications were received. Funding was allocated to all. The total of 19 projects was funded by Kelmė district partnership LAG.

BENDRUOMENEI BE NAMŲ NEGERAI

Eurika Drungilienė

Projekto vykdytojas: Kelmės rajono asociacija
„Minupių kaimo bendruomenė“

Projekto vadovė: Eurika Drungilienė

Paramos suma: 19 683 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 601 – 37021

El.paštas: eurikad@inbox.lt

Kai 2006 metais Minupiuose uždarė pradinę mokyklą, pastatą atidavė bendruomenei, kuri iki tol neturėjo jokių patalpų. „Nusprendėme įsirengti daugiafunkcinį centrą. Kadangi Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupė 2006 metų lapkričio mėnesį paskelbė pirmąjį kvietimą, mes suskubome rengti projektą. Pakliuvome tarp tų, kuriems beveik metus reikėjo laukti atsakymo. Per tą laiką kreipėmės į Nyderlandų fondą. Tik kitiems darbams. Taip atsitiko, kad paramos sulaukėme iš abiejų šaltinių. Vykdomų projektų bendra suma – 59 tūkst. litų. Iš Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupės gavome apie 19 tūkst. litų. Už šias lėšas pirkome tik medžiagas. Viską darėme patys. Nebuvo už ką samdyti, – apie kurią daugiafunkcinį centrą Minupiuose pasakoja kaimo bendruomenės pirmininkė Eurika Drungilienė. – Už paramos lėšas, gautas iš Kelmės rajono partnerystės VVG, pasistatėme židinį, kuriuo šildome tris patalpas, įsirengėme

informacinį centrą, kuriam knygas dovanoja kaimo žmonės, nusipirkome spausdintuvą, kopijavimo aparatą.“

Vienu metu vykdžiusi du iš skirtingų fondų finansuojamus projektus Eurika randa nemažai skirtumų. Nors už panaudotas lėšas abiem fondams reikia atsiskaityti, bet su Nyderlandų fondu, bendruomenės pirmininkės teigimu, paprasčiau. „Jiems užduodi klausimą, ar galima pirkti reikalingą daiktą, jie leidžia ir perki. LEADER+ priemonėje viskas sudėtingiau. Privalu viešuosius pirkimus organizuoti, visus pakeitimus derinti tik raštu. Ir finansavimo mechanizmas. Bendruomenėms reikėtų bent jau didesnę avansą duoti, nes jei savivaldybė nebūtų

Minupių bendruomenės daigiafunkciniame centre jauku ir šilta

paskolinusi reikalingos sumos, nežinau, kaip būtume vykdę projektą. Bendruomenė tokių pinigų neturėjome“, – susimąsto E.Drungilienė.

Dabar bendruomenės namuose jaukiai sutvarkyta salė, kurioje renkasi Minupių ir aplinkinių kaimų gyventojai. Galima organizuoti įvairius renginius. „Čia gražiau, negu kai kurių bendruomenės narių namuose“, – pajuokauja pirmininkė.

Tačiau bendruomenės namai ne tik džiaugsmas. Reikia ir už elektrą sumokėti, ir kuro nusipirkti, ir kitų išlaidų eksploatuojant pastatą atsiranda. „Ateityje bandysime ir patys kažkaip pinigų užsidirbti. Gal imsime mokesť už naudojimąsi bendruomenės namų sale. Nors kol kas tokios patirties neturime. Kadangi kaimo bendruomenėms labai daug padeda Kelmės rajono savivaldybė, pateikėme jai projektą ir kitiems metams užsitikrinome lėšas, reikalingas pastatui išlaikyti. Tačiau ieškosime ir kitų galimybių“, – planais pasidalija Erika Drungilienė.

Summary

The association “Minupiai village community” from Kelmė district implemented the project “A homeless community feels bad”. Kelmė district partnership LAG allocated 19,683 Lt for the community. The funds were used to establish a multifunctional community centre. For the finances allocated by Kelmė district partnership LAG they bought materials needed for renovation, built a fireplace heating three premises, established an information centre which is granted books by villagers, bought a printer and a copying machine.

Projekto pavadinimas:

EKOLOGIŠKŲ PRODUKTŲ PERDIRBIMO MIKRO ĮMONĖS STEIGIMAS

Virginija Umantienė

Projekto vykdytojas: Kelmės rajono

Budraičių bendruomenė

Projekto vadovė: Virginija Umantienė

Paramos suma: 34 183 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 612 – 25756

El.paštas: virzur@gmail.com

Kelmės rajone jau kuris laikas skatinamas ekologinis ūkininkavimas ir ekologinių ūkių kooperacija. Kelmės krašto partnerystės vietos veiklos grupė 2005 metais buvo parengusi ir Pasaulio aplinkos fondo Mažųjų projektų programai pateikusi projektą „Ekologinių ūkių kooperacijos skatinimas Kelmės rajone“. Projektui įgyvendinti buvo skirta 175 tūkst. litų parama.

Ekologiškai ūkininkaujančių ūkių skaičiaus didėjimas ir paskatino Budraičių bendruomenę steigti ekologiškų daržovių perdirbimo mikro įmonę. Ekologiškos produkcijos perdirbimo įmonės steigimui pritarė Kelmės bei kaimyninio Raseinių rajono ūkininkai.

„Tuo metu Budraičiuose buvo didelis nedarbas. Tad pasitarę su žmonėmis, o Budraičių bendruomenė jungia septynių kaimų gyventojus, nutarėme imtis gamybos, kad kuo daugiau gyventojų

Pirmoji produkcija

turėtų darbo ir galėtų užsidirbti. Ir patalpos, tinkamos mikro įmonei steigti, regis, mūsų laukė. Gyvenvietės centre stovėjo apleistas kolūkio valgyklos pastatas“, – pasakoja Budraičių bendruomenės pirmininkė Virginija Umantienė.

Budraičių bendruomenė paraišką teikė per antrąjį kvietimą, paskelbtą 2007 metų pabaigoje.

Parengti projektą padėjo Kelmės krašto partnerystės VVG, nes, pasak pirmininkės, nepaisant prieš tai surengtų mokymų ir konsultacijų, bendruomenei šis darbas buvo per sudėtingas.

„Projektui įgyvendinti prašėme 50 tūkst. litų, tačiau mums skyrė 34 tūkst. – mikro įmonės patalpų įrengimui. Mokymus organizavome pasinaudodami kitų fondų parama“, – apie gautos paramos panaudojimą pasakoja pirmininkė.

Įrengtame ceche, kuriame įkurtos penkios darbo vietos, iš pradžių planuojama raugti kopūstus, spausti morkų sultis. Vėliau ketinama orientuotis į ūkininkų poreikius. „Ekologiškai ūkininkaujantys ir susikooperavę ūkininkai turi susiradę rinką, tačiau jie neturi kur realizuoti nekondicinės produkcijos. Būtent tokią produkciją ir imasi perdirbti vykdant projektą įsteigta mikro įmonė“, – sako V.Umantienė.

Kadangi nemažą darbų dalį reikėjo atlikti bendruomenės nariams, V.Umantienės manymu, projektas sustiprino bendruomeniškumą ir tikėjimą, kad reikia tik geros idėjos ir jai įgyvendinti visada atsiras pinigų. „Labai gerai, kad yra ES paramos priemonė, kuri pasiekia kaimo žmonės, suteikdama jiems galimybę gerinti kaimo žmonių ekonominę, socialinę, galų gale ir kultūrinę padėtį. Tik LEADER+ priemonė turi vieną trūkumą, kad lėšos mus pasiekia tada, kai jau projektas įgyvendintas. Pinigų paieška sudaro papildomų rūpesčių“, – situaciją apibūdina V.Umantienė.

Summary

Budraičiai community from Kelmė district implemented the project “Establishment of a micro company for recycling of ecological products“. Kelmė district partnership LAG allocated 34,183 Lt for the implementation of the idea of the community. The establishment of a micro company for recycling of ecological vegetables was motivated by the increase in numbers of ecological farms. The funding was used to equip premises for the future company.

In the workshop with 5 work places cabbages will be pickled, carrot juice will be made for the start. Later on the needs of farmers will be taken into account.

Projekto pavadinimas:

MOKYMASIS, KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS – ASMENS SOCIALINIŲ – EKONOMINIŲ PROBLEMŲ SPRENDIMO BŪDAS

Lina Vaičiulienė

Projekto vykdytojas:

VšĮ Kelmės profesinio rengimo centras

Projekto vadovė: *Lina Vaičiulienė*

Paramos suma: *30 023 Lt*

Kontaktai: *mob.tel.: 8 – 427 – 61075*

El.paštas: *kelmesprc@takas.lt*

„Pastaruoju metu juntamas padidėjęs kaimo žmonių poreikis mokytis. Pavyzdžiui, šį pavasarį mokyklose, rengiančiose traktorininkus bei kitokios žemės ūkio technikos vairuotojus, buvo tikra apgultis. Tokio antplūdžio, koks buvo šiemet, per savo darbo metus dar nesu matęs. Vien pavasarį mokykla parengėme keturias dideles grupes mechanizatorių“, – apie augančius žemės ūkio specialistų poreikius kalba Kelmės profesinio rengimo centro Tytuvėnų skyriaus pedagogas Juozas Butkus.

Augantys poreikiai paskatino kurti modernesnę mokymo bazę. „Kadangi bandomojoje strategijoje buvo numatytas kaimo gyventojų verslumo ugdymas, o tam reikalingos laikmetį atitinkančios žinios, nauji įgūdžiai, Kelmės profesinio rengimo centras parengė ir Kelmės krašto partnerystės VVG pateikė

projektą „Mokymasis, kvalifikacijos kėlimas – asmens socialinių – ekonominių problemų sprendimo būdas“.

„Kadangi kaimo gyventojų mokymu užsiima Kelmės profesinio rengimo centro Tytuvėnų skyrius, mes ir vykdėme šį projektą. Paraišką pateikėme 2006 metų pabaigoje, o įgyvendinti pradėjome 2007 metų pabaigoje. Gavome kiek daugiau kaip 30 tūkst. litų. Už tą sumą suremontavome kabinetą, nupirkome baldus, keturis kompiuterius, projektorių, kamerą, kuri labai reikalinga rengiant mokymus. Kamera užfiksuotą vaizdą galima analizuoti, labai akivaizdžiai išsiaiškinti padarytas klaidas. Ir su kompiuteriais mums pavyko. Projekte buvo numatytas tik vienas

Juozas Butkus

Mokymo kabinetas, įrengtas įgyvendinant Kelmės krašto partnerystės VVG finansuojamą projektą

kompiuteris, bet pigiau sumokėję už baldus, galėjome papildomai dar tris kompiuterius nusipirkti, – pasidžiaugia projekto vadovė Lina Vaičiulienė. – Dabar galime rengti seminarus, konferencijas, mokymus.“

„Kabinetas labai populiarus. Čia ir besimokantieji sukasi, ir dėstytojai ateina užsiėmimams pasirengti. Kadangi kabinete yra laisvas stalas, mokykla planuoja nupirkti dar vieną kompiuterį, kad daugiau žmonių vienu metu galėtų dirbti“, – mokyklos kolektyvo nuomonę perduoda dėstytojas Juozas Butkus.

„Be to, įgyvendindami šį projektą mes įgijome naujos patirties, kuri labai pravers ateityje rengiant projektus, gerinančius ne tik mokymo bazę, bet ir kaimo bendruomenės gyvenimo kokybę“, – pabrėžia projekto vadovė Lina Vaičiulienė.

Summary

Public Institution Kelmė career centre implemented the project “Learning, qualification improvement is a personal way of solving socio-economic issues“. Kelmė district partnership LAG allocated 30,023 Lt. According to Lina Vaičiulienė, the project manager, the project originated considering the growing demand for agricultural specialists. The allocated funds were utilized to renovate an office used for training, to purchase furniture, four computers, a projector and a camera which is required for the tuitions.

Projekto pavadinimas:

**BITININKYSTĖS AMATO MUZIEJAUS IR EKOLOGINIO BITININKAVIMO MOKYMO
STUDIJOS, INVALIDŲ INTEGRAVIMUI Į VISUOMENĘ, ĮKŪRIMAS**

Arvydas Maziukas

Projekto vykdytojas:

*Visuomeninė neįgaliųjų organizacija
„Būkime kartu“*

Projekto vadovas: Arvydas Maziukas

Paramos suma: 34 348 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 427 – 41135

El.paštas: train@mail.lt

Kai atvykome į Editos ir Arvydo Maziukų namus Trainaičių kaime, pasitiko viliojantis medaus kvapas. „O žinote, kaip seniau žmonės medų iš korių išgaudavo? – rodydamas supjaustytą medaus pilną korį, sudėtą į medinę geldelę, iš kurios latakėliu varvėjo medus, pasiteirauja projekto vadovas bitininkas Arvydas Maziukas ir paaiškina. – Šitaip išgaunamas medus nepraranda savo aromato, nes sukant iš jo dingsta nemažai ir eterinių medžiagų.“

Arvydas, kaip pats sako, yra trečios kartos bitininkas. Bitininkavo jo senelis, tėvas, ir jis jau kuris laikas verčiasi bitininkyste. „Bitininkauti pradėjau anksčiau negu lankyti mokyklą, – nusijuokia Arvydas – Tik gaila, kad bitininkystės amatas nyksta. Jau nimas šia veikla beveik nesidomi. O kas daugiau, jei ne mes, patys bitininkai, imsis atgaivinti šį amatą? Kokius dvejus ar net trejus metus savyje brandinau mintį įsteigti bitininkystės muziejų, kuriame būtų galima lankytojus supažindinti su senuoju ir moder-

niuaju bitininkavimu, pakalbėti apie bičių produktų naudą, apie bitininkystės amatą. Tačiau tokiam sumanymui įgyvendinti, kaip neretai, trūko vienos detalės – pinigų. Kadangi Kelmės krašto partnerystės VVG per įvairiausių susitikimus, spaudą ragino rengti projektus, pabandžiau įgyvendinti savo svajonę. Artimai bendradarbiaujame su kaimyniniame kaime esančia neįgaliųjų organizacija „Būkime kartu“, juos pasitelkiau rengdamas projektą. Juk neįgalūs žmogus gali būti puikiausiu bitininku ar bitininko padėjėju. Jis gali lieti žvakes iš vaško, imtis kitų su bitininkyste susijusių veiklų.“

Padedant Kelmės krašto partnerystės VVG darbuotojams, tariantis su visuomeninės neįgaliųjų organizacijos „Būkime kartu“ nariais, projektas „Bitininkystės amato muziejaus ir ekologinio bitininkavimo mokymo studijos, invalidų integravimui į visuomenę, įkūrimas“ buvo parengtas ir per pirmąjį kvietimą pateiktas vertintojams. Kai Arvydas sužinojo, kad jį pateiktam projektui įgyvendinti skirta 34 tūkst. litų, prekių ir darbų kainos buvo

Taip seniau iš korių išgaudavo medų

Senieji aviliai

gerokai šoktelėjusios. „Paramos lėšų užteko tik medžiagoms, reikalingoms patalpos, kurioje įkurtas muziejus-studija, remontui, nupirkti. Reikėjo labai taupyti, todėl stengėmės panaudoti viską, ką turime ir ką žmonės dovanojo, – sako Arvydas, rodydamas muziejaus eksponatus. – Tik labai gaila, kad senieji aviliai po atviru dangumi sustatyti. Reikės pasidairyti kokio fondo ir rengti projektą, kad galėčiau pastogę pristatyti ir po ja eksponatus perkelti.“

Apie kiekvieną eksponatą Arvydas galėtų pasakoti valandų valandas, dalindamasis iš kartos į kartą perduodamomis bitininkavimo paslaptimis ir savais atradimais.

Summary

“Be together”, a public organization of the disabled, implemented the project “Establishment of a beekeeping craft museum and ecological beekeeping training studies for the integration of the disabled in the society”. The project was formulated and proposed together with the public organization of the disabled „Be together“.

The funding of 34,348 Lt was allocated for the project implementation. The funding was utilized to renovate the premises where an apiarian museum-studio was established. The collected exhibits track the development of beekeeping and the application of bee products. According to Arvydas Maziukas, an apiarist, who initiated the implementation of this project, the museum seeks the interest of people, especially of the young ones, in the perishing beekeeping business in Lithuania.

PAGĖGIŲ IR JURBARKO RAJONO SAVIVALDYBĖS VVG „NEMUNAS“

LEADER

VVG „NEMUNAS“ BANDOMOSIOS INTEGRUOTOS STRATEGIJOS „VARTAI Į ATEITĮ“ ĮGYVENDINIMAS

Egidijus Giedraitis

VVG pirmininkas: Egidijus Giedraitis

Vietos projektų koordinatorės:

Ilma Muraškaitė ir Stanislava Bružienė

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 650 – 11349

El.paštas: egidijus@nemunovvg.lt

Pagėgių ir Jurbarko rajono savivaldybių vietos veiklos grupė „Nemunas“ buvo įkurta 2004 metais. „VVG ir įsisteigėme tam, kad pasinaudodami LEADER+ programa į regioną pritrauktume daugiau lėšų. VVG teritorija buvo suformuota neatsitiktinai. Visi mes gyvename prie Nemuno, visų panašios galimybės ir problemos. VVG „Nemunas“ regionas – unikalus kraštas, esantis pasienyje, šalia vaizdingos Nemuno upės, išsaugojęs Žemaitijos, Aukštaitijos ir Mažosios Lietuvos etnografinius bruožus, patraukliu savitu kraštovaizdžiu, kultūros ir istorijos paveldu, o tai nėra pakankamai išnaudojama. Šio krašto kaimo bendruomenės nebuvo labai aktyvios, neturėjo didesnės projektinio darbo patirties, Jurbarko rajonas paskelbtas probleminiu, abi savivaldybės sulaukė labai mažai investicijų“, – apie VVG „Nemunas“ susikūrimą pasakoja pirmininkas Egidijus Giedraitis.

VVG „Nemunas“ misija:

- Įtraukti kaimo gyventojus į bendruomeninę veiklą ir krašto ateities perspektyvų svarstymą
- Skatinti kaimo gyventojų aktyvumą ir suinteresuotumą puoselėti regiono gamtos išteklių įvairovę ir kultūros paveldą
- Stiprinti kaimo bendruomenių ir kitų nevyriausybinų organizacijų gebėjimus bendrai spręsti svarbiausias krašto problemas

„Kai vietos veiklos grupė jungė dvi savivaldybes, teigiamas dalykas buvo tas, kad lengviau pavyko išspręsti žmogiškųjų resursų klausimą – buvo sudaryta kompetentinga ir aktyvi valdyba, surasti projektų vertintojai, projektų koordinatorės. Tačiau darbo organizavimas tapo gana komplikuotas. Anksčiau VVG centras buvo Viešvilėje. Pagėgių savivaldybės atstovams tai buvo patogiau, bet jurbarkiečiams toli, vėliau perkėlėme į Smalininkus – pagėgiškiams nebepatogu“, – pastebi VVG „Nemunas“ pirmininko pavaduotojas Sigitas Stonys. „Kai viskas vyksta tame pačiame rajone, lengviau organizuoti susitikimus. Ir visai teisinga, kad dabar kuriasi dvi atskiros vietos veiklos grupės, nes kiekviena savivaldybė tam tikra prasme yra bendruomenė“, – tokios pat nuomonės VVG „Nemunas“ pirmininkas E.Giedraitis.

Strategija buvo rengiama laikantis visų rekomendacijų: gyventojų anketavimas, susitikimai su kaimo bendruomenėmis, jų pasiūlymai ir pageidavimai, tamprus bendradarbiavimas su socialiniais partneriais. „Jau pati mūsų geografinė padėtis padiktavo rengiamos bandomosios strategijos temą – „Tinkamiausias gamtos ir kultūros išteklių panaudojimas, įskaitant Europos Sąjungos buveinių, atrinktų pagal „NATURA 2000“ programą, vertės didinimą“.

Strategijos prioritetai:

- Turizmo paslaugų pridėtinės vertės didinimas panaudojant vietos kultūros ir gamtos potencialą
 - Teritorijos gamtos išteklių įvairovės išsaugojimas ir kraštovaizdžio gerinimas
 - Kaimo organizacijų partnerystės stiprinimas ir bendruomenių veiklos aktyvinimas

„Iš strategijai įgyvendinti skirtų 508 tūkst. litų, pirmam prioritetui mes numatėme 129 tūkst., antram – 74 tūkst. ir trečiam – 199 tūkst. litų, – apie bandomosios strategijos rengimą ir įgyvendinimą pasakoja E.Giedraitis. – Vadovaudamasi ES ir Lietuvos dokumentų nuostatomis bei situacijos analizės rezultatais, VVG nusprendė, kad strategijos įgyvendinimo tikslinės grupės yra jaunimas, moterys ir šeimos ūkiai.“

Projektų atranka vyko dviem etapais. Pirmasis etapas – vietos projektų idėjų registravimas, laikantis informacijos konfidencialumo principo bei gerbiant idėjų autorystę, antras etapas – vietos projektų paraiškų surinkimas ir įvertinimas.

Įgyvendinant strategiją buvo surengti du kvietimai teikti paraiškas. Per pirmąjį kvietimą buvo pateiktos 29 paraiškos, iš jų 19 skirta parama. Per antrąjį kvietimą sulaukta 19 paraiškų ir visas jas nuspręsta finansuoti. Iš viso Pagėgių ir Jurbarko rajono savivaldybės VVG „Nemunas“ pasirašė 38 vietos projektų paramos sutartis, tačiau vienas projektas nebuvo įvykdytas.

Pagėgių ir Jurbarko rajono savivaldybės VVG „Nemunas“

Summary

Pagėgių and Jurbarko district LAG “Nemunas” implemented the pilot strategy “The implementation of the pilot integrated strategy “Gate to the future” of LAG Nemunas”.

Established in 2004, the LAG unites Pagėgiai municipality and Jurbarkas district. “The shape of the LAG territory was not incidental. All of us live by the Nemunas, all of us have similar possibilities and problems. The region of LAG „Nemunas“ is a unique territory, situated along the frontier, next to the picturesque river Nemunas, a region that preserved ethnographical features of Lower Lithuania, Upper Lithuania and Small Lithuania, which is attractive because of the unique landscape, cultural and historical heritage, which are underexploited. The village community of this land was not very active or experienced in running projects, Jurbarkas district was declared problematic, both municipalities received little investments”, Egidijus Giedraitis, the chairman, tells about the establishment of LAG „Nemunas“.

The choice of the strategy subject “The most appropriate exploitation of natural and cultural resources, including the increase of value of the European Union habitats, selected according to “NATURA 2000” program” was determined by the LAG’s geographical location.

Project selection proceeded in two stages. The first stage was the recording of the local project ideas, observing the principle of confidentiality of information and respect for authorship, the second stage was the collecting and evaluation of local project applications. During the implementation of the strategy there were two calls for applications. During the first call 29 proposals were submitted, the funding was allocated to 19. During the second call 19 proposals were received, and the funding was decided for all of them. Overall Pagėgių ir Jurbarko district LAG “Nemunas” signed 38 local project funding contracts, but one project was not implemented.

Projekto pavadinimas:

SPORTO SĄLYGŲ GERINIMAS PAGĖGIŲ SAVIVALDYBĖS BENDRUOMENĖS JAUNIMUI

Virginijus Komskis

Projekto vykdytojas:

Pagėgių savivaldybės Lumpėnų kaimo bendruomenė

Projekto vadovas: *Virginijus Komskis*

Paramos suma: 34 992 Lt

Kontaktai: *mob.tel.: 8 – 652 – 85005*

El.paštas: *lavirga@mail.lt*

Lumpėnai turi savo puslapį Mažosios Lietuvos istorijoje. 1870 metais čia gimė visuomenės veikėjas, knygų ir periodikos leidėjas, publicistas Enzys Jagomastas. Dar 1739 metais čia atidaryta pirmoji mokykla. O Lumpės upelis, kurio vardu pavadinta gyvenvietė, aštuonis kartus minimas 1385 – 1395 metais sudarytuose kryžiuočių kelių aprašuose.

Šiandien Lumpėnai – jaukus seniūnijos centras, kuriame yra mokykla, medicinos punktas, o prieš kelis mėnesius atsirado ir sporto salė su moderniais treniruokliais. „Pirmiausia reikia pasirūpinti, kad mūsų jaunimas neišvyktų, – apžiūrinėjant naujai įrengtą sporto salę sako Lumpėnų kaimo bendruomenės pirmininkas Virginijus Komskis. – Pats blogiausias dalykas, kai atsiranda tuščių namų.“

Projektas „Sporto sąlygų gerinimas Pagėgių savivaldybės bendruomenės jaunimui“, pasak bendruomenės pirmininko, atsirado neatsitiktinai. Tai viena iš kontrabandos prevencijos priemonių. „Didesnis jaunimo užimtumas, jo įtraukimas į bendruomenės veiklą, mažina riziką, kad jaunas žmogus įklimps į nusikalstamą veiklą. O kuo šiandien, jei ne sportu, gali sudominti jaunimą. Juo labiau, kad Lumpėnuose buvo tam tinkamos patalpos ir jas pagal panaudos sutartį Pagėgių savivaldybė išnuomojo bendruomenei“, – sako Virginijus Komskis.

Lumpėnų kaimo bendruomenė paraišką paramai gauti Pagėgių ir Jurbarko rajono savivaldybės VVG „Nemunas“ pateikė per pirmąjį kvietimą, tačiau paramos teikimo sutartį pasirašė tik po metų – 2008 metų pradžioje. Bendruomenės projektui įgyvendinti buvo skirta beveik 35 tūkst. litų. Už šias lėšas buvo nupirktos medžiagos salės remontui, treniruokliai. „Įrengiant salę nemažai prisidėjo ir jaunimas, kiti bendruomenės nariai. Dabar salė – viena mėgstamiausių jaunimo susibūrimo vietų. Ir ne tik Lumpėnų, bet

Projekto rezultatas – sporto salė ir treniruokliai

ir Vilkyškių, Pagėgių jaunimas atvažiuoja. Kai kurias kūno kultūros pamokas čia veda Lumpėnų pagrindinė mokykla. Turėdami laisvesnio laiko pasitreniruoti mielai užsuka ir kiti miestelio gyventojai, – projekto sėkme pasidžiaugia V.Komskis. – Projektai – vienintelė reali galimybė kaimo bendruomenėms gauti lėšų socialinėms ir kultūrinėms problemoms spręsti. Todėl nepritariu siūlymams vietos veiklos grupių įgyvendinamas strategijas orientuoti į vandentvarkos ar kitos infrastruktūros tvarkymą.“

V.Komskis pasidžiaugia, kad Pagėgių savivaldybė padeda bendruomenėms. Lumpėnų bendruomenei suteiktos patalpos, kuriose įrengta salė jaunimo poilsio vakarams, bendruomenės susirinkimams, kitiems reikalams. „Savivaldybė ir kaimo bendruomenės turime būti vienoje krūvoje, nes tiek vieni, tiek kiti dirbame ir stengiamės dėl tų pačių žmonių“, – pabrėžia Lumpėnų kaimo bendruomenės pirmininkas Virginijus Komskis.

Summary

Lumpėnai village from Pagėgiai municipality community implemented the project “Improvement of conditions for sports of the young in the community of Pagėgiai municipality”. LAG “Nemunas” allocated 34 992 Lt for the project implementation. The funds were used to buy trainers and equip a gym. “The young and other members of the community contributed to equipping the gym. Now the gym is one of the favourite places of the young. Lumpėnai middle school gives some of the physical training lessons here. Other inhabitants of the town also come here for sports when they have free time”, Virginijus Komskis, the project manager, shares his joy of a successful project noting that projects are the only real possibility to obtain financing for the purpose of resolving social and cultural problems of the village communities.

Projekto pavadinimas:

BENDRADARBIAVIMO SKATINIMAS STIPRINANT MATERIALINĘ BAZĘ

Sigitas Stonys

Projekto vykdytojas:

Pagėgių savivaldybės Vilkyškių bendruomenė

Projekto vadovas: *Sigitas Stonys*

Paramos suma: 6 998 Lt

Kontaktai: *tel.: 8 – 441 – 55 341*

El.paštas: *ssigitas@info.lt*

„Vilkyškiai – ypatingas miestelis. Nors, kaip aš sakau, vietinių gyventojų, kurie čia gimę ir augę, gal kokie 5 – 6, o visi kiti – atvykėliai, bet gamta, čia sklandanti dvasia ir juos padaro panašius į tikruosius Mažosios Lietuvos gyventojus, – pastebi Vilkyškių kaimo bendruomenės pirmininkas Sigitas Stonys ir pasidžiaugia gyventojų aktyvumu. – Vilkyškių seniūnijos gyventojai įgyvendino keturis VVG „Nemunas“ finansuojamus projektus. Įgyvendinti du verslo projektai. Už gautą paramą vienas turizmo paslaugas teikiantis verslininkas prie judraus turistinio kelio pasistatė pavėsinę, kitas nusipirko du mobilius maudymosi kubilus. Nori žmonės išsimaudyti, susitaria ir kubilą į kiemą atveža. Jaunimo klubas „KEY“, įgyvendindamas projektą „Muzika be sienų“, nusipirko scenos apšvietimo įrangą. Vilkyškių kaimo bendruomenė parengė ir Pagėgių ir Jurbarko rajono savivaldybės VVG „Nemunas“ pateikė projektą „Bendradarbiavimo skatinimas stiprinant materialinę bazę“. Viso projekto vertė 10 060 litų. Projektui

įgyvendinti gavome beveik 7 tūkst. litų. Dar 700 litų gavome iš Pagėgių savivaldybės. Nusipirkome garso aparatūrą. Tiek jaunimo klubas, tiek bendruomenė pirkome gerą viduje ir lauke tinkančią aparatūrą. Kadangi visi gyvenantys Vilkyškiuose esame vieno kiemo vaikai, kartu organizuojame renginius, tad dabar turime visą scenos techniką. Vilkyškiuose vyksta pakankamai daug renginių. Pradedant nedideliais, kaip naujmetinės eglutės įžiebimas, ir baigiant Užgavėnių, valstybinių švenčių renginiais. Anksčiau aparatūrą nuomodavome. Už profesionalios aparatūros nuomą tekdavo sumokėti 2 – 2,5 tūkst. litų. O kai įsikūrė jaunimo klubas „KEY“, renginių dar pagausėjo. Tada ir pagalvojome, kad ekonomiškiau aparatūrą patiems įsigyti, negu kiekvienam renginiui nuomotis. Juo labiau, kad prieš kai kurias šventes labai sunku surasti, kas scenos techniką galėtų išnuomot, nes visur vyksta renginiai.“

Vilkyškiai – ypatingas miestelis

S.Stonio teigimu, LEADER+ yra labai svarbi parama kaimo bendruomenėms, bet jos teikimo mechanizmas per sudėtingas. „Gerai, kad pastarosios pataisos leido projektų vykdytojams pateikti sąskaitas, kurias vietos veiklos grupė apmokėdavo, tačiau įtikinti pardavėją ar paslaugos teikėją laukti, kol įplauks pinigai, nėra lengva. Nors galima. Tai geriau, negu skolintis pinigų. Juo labiau, kad skolinimasis kainuoja. Kadangi Lietuvoje įteisinti viešieji pirkimai, naudojant ES, valstybės ar savivaldybės lėšas, juos reikia vykdyti. Žinoma, pigiausias nereiškia, kad tai yra prasčiausias. Kol išsirinkome norimą prekę, apklausėme toli gražu ne tris tiekėjus, o žymiai daugiau. Tačiau, manau, čia lazda perlenkiama, kai reikalaujama organizuoti apklausas dėl kiekvieno lito. Reikalingas lankstesnis ir paprastesnis mechanizmas. Paprastam žmogui sunku net instrukcijas suvokti. Gerai, kad Pagėgių savivaldybėje yra žmogus, kuris padeda žmonėms susiorientuoti tiek teikiant paraiškas, tiek rengiant ataskaitas už įvykdytą projektą,“ – patirtimi pasidalina S.Stonys.

Summary

Vilkyškiai community from Pagėgiai municipality implemented the project “Promotion of communication through strengthening of the material base”. LAG “Nemunas” allocated 6,998 Lt for the project implementation. They also received 700 Litas from Pagėgiai municipality. While implementing the project the community purchased an audio system. The youth club “KEY” located in Vilkyškiai, while implementing the project financed by the LAG “Nemunas”, purchased new equipment for the scene lightning. “Now we have all the required scene equipment. Previously we had to rent it, and the cost for municipality was 2,000 – 2,500 Lt. It is more feasible to have our own equipment than rent it for every event”, says Sigitas Stonys, the chairman of the community.

AŽUOLŲ ALĖJA

Projekto vykdytojas:

Jurbarko rajono Smalininkų
bendruomenės centras

Projekto vadovė: Vanda Stonienė

Paramos suma: 7 000 Lt

Kontaktai: mob.tel.: 8 – 682 – 44911

El.paštas: vandasto@gmail.com

Vanda Stonienė

„Apie LEADER priemonę pirmą kartą išgirdau prieš kokius ketverius metus Tauragėje vykusiame seminare. Tada apie šią priemonę labai mažai žinojome, o iš to, ką išgirdome, susidarė įspūdis, jog tai – ne prastas dalykas, – prisimena Jurbarko rajono Smalininkų bendruomenės pirmininkė Vanda Stonienė. – Pradėjus kurti „Nemuno“ vietos veiklos grupei Smalininkų bendruomenė nuo pirmųjų dienų įsijungė į jos veiklą.“

Paraiškas paramai gauti Smalininkų bendruomenės centras pateikė per antrąjį kvietimą. „Daugiau kaip du šimtus metų Smalininkus puošia ąžuolų alėja. Su mieste augančiais medžiais visko nutinka. Juos nulaužia vėtra, atsiranda grėsmė transportui, pėstiesiems. Reikia medį nupjauti. Tačiau ąžuolas lietuvių sąmonėje nėra paprastas medis. Su juo sunku atsisveikinti, todėl bendruomenės nariams ir kilo mintis suteikti ąžuolams antrąjį gyvenimą. Smalininkuose pradėtos rengti drožėjų stovyklos, – pasakoja projekto vadovė. – Šiomet rengiamai drožėjų stovyklai dalį reikalingų lėšų nusprendėme gauti iš „Nemuno“ vietos

veiklos grupės. Parengėme projektą „Ažuolų alėja“. Projekto tikslas – ne tik surengti drožėjų stovyklą ir iš miestų puošusių azuolų sukurti skulptūras, bet ir medžio drožyba sudominti mūsų jaunimą. Buvau labai maloniai nustebinta, kai atėję vaikinai teiravosi, kuo jie galėtų prisidėti. Nors skulptūrų jie ir nekūrė, bet padėjo nužievinti azuolus. Drožėjų kūrybinė stovykla stiprina ir bendruomeniškumą, nes stovyklą rėmė miesto įmonės. Kas patalpas ir elektrą stovyklai suteikė, kas transportą davė. Daug smalininkiečių prisidėjo statant skulptūras, o bendra veikla vienija ir jungia bendruomenę.“

Sukurtos skulptūros buvo atidengtos per Smalininkų miesto šventę, vykusią liepos 26 dieną.

„Dabar miesto parką puošia 24 skulptūros. Iš Žemės ūkio ministerijos gavę lėšų, planuojame sutvarkyti ir patį parką, nes

Drožėjų stovykloje

jame vis daugiau svečių apsilanko. Jei anksčiau Smalininkus svečiams per keliolika minučių parodydavome, dabar vien skulptūroms apžiūrėti geros valandos reikia“, – permainomis pasidžiaugia Vanda, miesto ateitį siejanti su turizmo plėtra.

Smalininkų bendruomenė turi ir kitų planų. Jie stato vėjo jėgainę. Šį sumanymą, išguldytą projekte „Vėjo energijos panaudojimas socialinės atskirties mažinimui ir bendruomeniškumo stiprini-

Smalininkų parką jau puošia 24 ąžuolinės skulptūros

mui Smalininkuose“ finansuoja net keli šaltiniai. VVG „Nemunas“ šiam projektui įgyvendinti skyrė 26 545 Lt. Sumanymą remia Jungtinių Tautų Mažųjų projektų programa bei Jurbarko rajono savivaldybė. Dalį lėšų bendruomenė pasiskolino iš banko. Pagamintą elektros energiją ketina parduoti Vakarų skirstomiesiems tinklams, o už gautas lėšas tvarkyti miesto infrastruktūrą. Pirmiausia apšvietimą ir šaligatvius. Dalį lėšų skirs bendruomenės ekologiniam ugdymui.

„LEADER programa skatina kaimo žmones ieškoti naujų idėjų ir jas įgyvendinti, taip pagerinant savo gyvenimo kokybę. Įgyvendinant LEADER programos finansuojamus projektus, žmonės mokomi paprasčiausių dalykų: ieškoti finansavimui tinkamų idėjų, aktyvios veiklos. O kai žmogui atsiranda noras kažką padaryti, jis visada pasiekia užsibrėžto tikslo“, – sako Smalininkų bendruomenės centro pirmininkė Vanda Stonienė.

Summary

Smalininkai village community centre from Jurbarkas district made a project “Oak alley“, which was allocated 7,000 Litas. The goal of the project is to make sculptures from the oaks that decorated Smalininkai but were cut down and decorate the park with them. “The woodcarving camp helped to strengthen the community because it was sponsored by the companies of the town. Some provided premises and electricity, others gave transportation, many citizen joined the setting up of the sculptures, and joint activities unite the community”, says Vanda Stonienė, the project manager.

Now Smalininkai park is decorated with 24 sculptures.

Projekto pavadinimas:

POILSIAVIETĖ „ŽALIU TAKU“

Projekto vykdytojas:

*Raseinių miškų urėdija ir Jurbarko rajono
Šimkaičių miestelio bendruomenė*

Projekto vadovas: *Robertas Žiugžda*

Paramos suma: *10 000 Lt*

Kontaktai: *mob.tel.: 8 – 656 – 89170*

Eugenija Klimaitienė, bendruomenės pirmininkė

Po šios vasaros keliaujantys keliu Raseiniai – Jurbarkas gali atsipūsti Šimkaičių miestelio bendruomenės kartu su Raseinių miškų urėdija įrengtoje poilsiavietėje „Žaliu taku“.

„Tai ne pirmasis mūsų bendruomenės įgyvendintas projektas, kurį finansavo vietos veiklos grupė „Nemunas“, – sako bendruomenės pirmininkė Eugenija Klimaitienė. – Per pirmąjį kvietimą mes buvome pateikę projektą „Skaitmeninė Šimkaičių miestelio bendruomenė“ ir sėkmingai jį baigėme įgyvendinti. Kadangi idėjų mūsų galvose knibždėte knibžda, suskubome rengti projektus ir paskelbus antrąjį kvietimą. Norėdami pajvairinti Šimkaičių miestelio gyventojų laisvalaikį parengėme projektą „Laisvalaikiu treniruokis“. Šiam projektui įgyvendinti prašėme 5 tūkst. litų. Tačiau mums labiau rūpėjo netoli miestelio esantis miško plotas, kuris labiau priminė pelkę, o ne mišką. Net nemalonu būdavo girdėti replikas, girdi, be balos, Šimkaičiuose daugiau nieko nėra. Sumanėme ten įrengti poilsiavietę. Juo la-

biau, kad už dešimties kilometrų yra paskutinė generolo Vytauto Žemaičio vadavietė. Kiek atokiau nuo kelio, miško prieglobstyje, stovi paminklas žuvusiems partizanams.“

Pasak Eugenijos, projektas jos galvoje labai greitai buvo subrandintas. Ir net su visomis detalėmis. Tačiau geros idėjos šįkart nepakako. Norint įrengti poilsiavietę, reikėjo pateikti žemės nuosavybės dokumentus. Bendruomenės nusižiūrėtas plotas priklauso Raseinių miškų urėdijai.

„Kryžiaus kelius reikėjo dėl žemės praeiti, kol pagaliau gavome reikalingą dokumentą, kad galėtume teikti projektą. Nors ne sykį atrodė, kad nepavyks gauti to ploto, bet nenuleidau rankų. Mums tos poilsiavietės labai reikia, – nenustygsta bendruomenės

Poilsiavietėje „Žaliu taku“

pirmininkė. – Ir rengiant projektą, ir jį įgyvendinant bendruomenei labai padėjo girininkas Robertas Žiugžda. Jis ir meistrą lauko baldams, pavėsienei vienoje parodoje jau buvo nužiūrėjęs. Žinoma, kaip reikalavo paramos teikimo taisyklės, meistrą rinkomės iš trijų, bet mums arčiau širdies buvo Roberto surastas meistras iš Kauno. Be to, jis pigiausiai savo paslaugas pasiūlė.“

Bendruomenės pirmininkė pasidžiaugia, kad įrengiant poilsiavietę dirbo visa bendruomenė. Į talkas ir jaunimas ateidavo. Reikėjo juk ir krūmus iškirsti, ir šiukšles surinkti, ir laužavietę įrengti. Žmonės rinkdavosi be didesnio paraginimo. „Matote takelius, – rodydama mišku vinguriuojančią juostą sako Eugenija Klimaitienė. – Juk tų takų, vedančių prie paminklo žuvusiems partizanams, nebuvo. Augo krūmokšniai. Reikėjo juos iškirsti, takelį padaryti. Viską darė mūsų bendruomenės nariai. Niekas taip nesuartina žmonių, kaip bendras darbas, bendras tikslas. Įgyvendindami VVG „Nemunas“ finansuojamus projektus mes labai daug ko išmokome: užsispyrimo siekiant užsibrėžto tikslo, komandinio darbo, partnerystės.“

Summary

Šimkaičiai town community from Jurbarkas district together with Raseiniai woodland office implemented the project “Down the green path”, which was allocated the funding of 10,000 Litas by LAG “Nemunas”. The community, upon an arrangement with Raseiniai woodland office, set up a recreation area in the forest by the road Jurbarkas – Raseiniai. The funds of the project were used to purchase outdoor furniture and a pavilion, while the members of the community tidied the territory. They cut the bushes, made a fireplace, the paths. “During the implementation of the projects funded by LAG “Nemunas” we learned lots of things: persistency in seeking the goal, team work, partnership”, Eugenija Klimaitė, the chairperson, shares her joy.

Tekstų autorė
Genovaitė Paulikaitė

Nuotraukos
Šarūno Rubino, Sigitos Stonio
ir iš vietos veiklos grupių bei kaimo
bendruomenių archyvų

Leidinį rengė:

Programos „Leader“ ir žemdirbių
mokymo metodikos centras
Gedimino pr. 19, LT-01103 Vilnius
El. paštas linag@zum.lt
Interneto svetainė www.zum.lt/mmc
Tel. (8 ~ 5) 239 1350
Faks. (8 ~ 5) 212 0054

Leidinį išleido:

VIZUALINIŲ KOMUNIKACIJŲ STUDIJA
Sausio 13-osios g. 4D, LT-04343 Vilnius
El.paštas biuras@vksreklama.lt
Tel. (8 ~ 5) 246 0915
Faks (8 ~ 5) 276 3496

2008

